

A photograph of a forest floor covered in fallen leaves and pine needles, with sunlight filtering through the trees. The scene is a dense forest with a thick layer of fallen leaves and pine needles on the ground. Sunlight filters through the trees, creating a dappled light effect on the forest floor. The colors are primarily greens and browns, with some yellow and orange hues from the fallen leaves.

Tos birželio purpurinės rasos

LIETUVOS MEDICINOS BIBLIOTEKA

Tos birželio purpurinės rasos

Medikų kūrybos rinkinys

VILNIUS
2016

Parengė
Regina Vaišvilienė
Ingrida Tomaševskienė

Redagavo
Doc. dr. Algimantas Jasulaitis

Maketavo
Ingrida Tomaševskienė

ISBN 978-9986-763-40-6

© LIETUVOS MEDICINOS BIBLIOTEKA, 2016

© V. KUDIRKOS MEDIKŲ LITERATŲ DRAUGIJA, 2016

Mieli kolegos,
brangūs bičiuliai,

ir vėl malonu susitikti, pasidalinti ne tik rūpesčiais, bet ir džiaugsmiais, pasiekimais. Malonu išgirsti naujus užgimusius posmus, nuveiktus kūrybiškus darbus. Draugėje visada linksmiau gyventi... Nors žmogus savo prigimtimi – keistas gyvūnas, talpinantis savyje žemišką pragarą ir dieviško dangaus ilgesį, neleidžiantį jam nurimti, nuolatos besiveržiantį į gėrio ir grožio šviesą. Gal todėl šis nenusakomas troškimas ir pagirdo kasdienybės suskaldytą sielą.

Aš nežinau, kaip užgimsta daina, kaip užgimsta eilėraštis. Jie paprasčiausiai ateina kaip slėpinys, kurį gali pajauti net ir sužvarbusia širdimi.

Poezija lyg paparčio žiedas, – nežinai, pražydės ar ne, ar suspindės kada nors tos birželio purpurinės rasos?..

V. Kudirkos medikų literatų draugijos
prezidentas
Algimantas Jasulaitis

Obelys jau baigia nužydėti, bet alyvų ir jazminų kvapai tiesiog svaigina... Sukrus vėjūkstis, sparnu brūkstelėjęs per skruostą, linksmai kedena plaukus, o paupyje čiulba lakštingalos ... Argi tai ne poezija?

Matyt todėl poetų kūrybos skaitymo šventės, susietos su gamtos atgimimu, ir vadinamos „Poezijos pavasariu.“ Jau labai seniai, šalia Rašytojų sąjungos organizuojamo solidaus renginio, sučiulbo kuklus, bet balsingas medikų poezijos vyturėlis. Taip gimė „Medikų poezijos pavasaris“. Pasklaidžius atminties puslapius, nušvinta daugybė vardų, veidų, eilėraščių. Jus galima rasti

poezijos rinkiniuose - „Skrenda paukštė baltaplunksnė“, sudarytoje šviesios atminties Eduardo Selelioni (1991 m.), ir „Sugrįžusi šviesa“ (sudarytojas Vladas Buragas 2013 m.).

Pirmą sykį, suburti Ariogaloje gydytojos Stasės Kasperavičiutės (1969 m.) poeziją kuriantys medikai apkeliavo bemaž visą Lietuvą. Medikų poezija domėjosi ir kai kurie Rašytojų sąjungos nariai bei žurnalistai. Jie dalyvavo ir Medikų poezijos pavasariuose, matomai pakviesti organizatoriaus E. Selelioni. Tai rašytojas Jokūbas Skliutauskas, poetai Juozas Macevičius, Jurijus Kobrinas ir kt., žurnalistės Jadvyga Godunavičienė, Filomena Taunytė, Elena Andriulienė.

Džiugu, kad, pasikeitus aplinkybėms, kuriančius medikus priglobė ir jų kūrybą puoselėja Lietuvos medicinos biblioteka, tapusi medikų kūrybos namais. Bibliotekos vadovės ir kiti darbuotojai – tikri meno mylėtojai, kurie organizuoja ne tik medikų poezijos skaitymus, bet ir įvairias dailės parodas, - o tam reikia ne tik pasišventimo, bet ir atkaklaus darbo bei išmanymo.

Laikas negailestingas. Nemažai poeziją kuriančių medikų mus jau paliko, tačiau gamta nemėgsta tuštumos ir kūrėjų gretas papildė nauji jaunesni veidai, kurie neleis poezijos versmei išdžiūti.

Rita Lunskenė

Pavasario etiudas

Be garso kartoju, – purienos pražydo
ir pempės pašėlusiai klykia virš pievų.
Aš bėgu per lauką, kur pėdos – dar tėvo
ir šukės ąsočio seniai sudaužyto.

Vaikystė kaip sapnas pro miglą dar šviečia.
Prie upės žilvičiai ir alksniai išsprogo...
Gandrai beklegėdami suka virš stogo,
virš kiemo, kur vaikišką juoką išmėčiau.

Einu užsidėjusi pienių vainiką,
per sodą, kur saulė vis baltino drobę.
Netyčia randu savo šypsena drovią
kaip gėlę, kadaise įdėtą į knygą.

Gimtine

Dar vis einu į tavo pusę –
Link lopšio, link senų langų.
Jau vėjas pėdsakus užpustė,
bet aš vis vien einu. Tegu.

Galbūt įklimpusi stovėsiu
grublėto kelio pakrašty,
ties buvusiu klevų pavėsiu,
prie savo protėvių arti.

Žiūrėsiu į bekraštį tolį –
Kol nuo šviesos apsvaigs galva
Ir lūpomis paliesiu molį.
Gimtine, tu tokia sava

Tik iliuzija

Basa, vienplaukė nuėjau
į pasimatymą su vėju.
Atskriejęs jis dar vis plazdėjo
ir džiaugėsi, kad nebijau.

Netyčia palietė sparnu
lengvutį mano rūbo šilką.
Galbūt pajutęs kūną šiltą
paklausė, kur aš gyvenu.

Aš atsakiau - gal mėnesienoj,
gal muzikoj arba tyloj.
O gal nežinomoj saloj.
Aš negaliu tarnauti dienai.

Mane sukūrė iš nakties
šviesos apakintas poetas.
Dabar esu dvasia be vietos,
pabėgusi nuo sumaišties

ALDONA ŠIRVINSKIENĖ

(Svėdasų sen., Anykščių raj.)

Laiškai

Ruduo užgesino žibintus
Paukščius mačiau šaukiančius –
Rudeni rudeni
Laiškus norime rašyti
Vainiką įduosiu primintų namus
Žvaigždynus papirksiu
Grįžimas ar negrįžimas
Paženklintų žaibus
Stoviu medžiu
Nematau grįžtančių paukščių
Kryžių įkėliau Šv. Kalėdoms
Nerimas nešė paukščius
Nuliūdusios veidu mergaitės
Sustojo laikas ties slenksčiu
Rudenius suskaičiavo
Vieną paliko
Datos įžiūrėti negaliu
Ant akmens užsimerkusio veido
Paukščiai adresu rašykite
Chirurgui operacinė

Gyvenu

Rankas ir kojas žodžiai surišę
Žeme dangų pavertę
Pasauliu atsikvėpti bandau
Ir šneka žvaigždės tyloje
Kaip operacinės lempos
Žodžius surinkusi bandau
Suspėti su šviesa
O žodžiai girdi ir mato
Geriau už akis -
Nežinau kur padėti saulę
Kaip aptverti pasaulį
Ir vartų neužvėrę
Paskui vėžes išėję
Žiburys kelią išvedė iš namų
Eiti būtų šviesu –
Neišjunkite operacinės lempų
Neuždarykite langinių
Matyčiau daktaro akis

Skausmas

Per skausmą savojo skausmo
Nejaučiu negirdžiu nematau
Žiogas rudens po langu nejaučia
Grojo vis grojo
Sielos akimis į vasarą žiūrėjo
Jau dainininkai išskrido
Kalbėti su tamsa nemoku
Skausmui pakelti neužtenka rankų
Širdį mainais atiduodu
Į Žemę galėčiau išeiti
O jie neišleidžia –
Šalia chalatai balti
Neklauski kodėl į atvertą tamsą
Sukrenta nereikalingi žodžiai
Ir nestodamas skausmas -
Be akių kalbos ir kojų
Eina per gyvenimą aklas
Nieko neklausdamas

Apakimas

Apakau žiūrėdama –
Aplinkui medžiai žieduoti
Išbadytomis akimis
Miegas bijo kvėpuoti ir judėti
Sukaustė grandinėmis
Tyliai ropoju šešėliu
Ir bijau - tamsa tapsiu
Gieda žiogai palangėj
Ne savo balsu
Aklas spindulys išsitiesia –
Skersai palatos grindų
Ir gąsdina šešėliu
Pasaulis skurdus ir liūdnas
Nesibaigiantis lietus
Aklumą prausia
O išbadytos akys regi
Žydinčius medžius
O išbadytos akys regi
Žydinčius medžius

Vienatvė

Mano laukimas alkanas
Palatos languose gęsta šviesa
Per miegą vienatvė ateina
Į balių išsiprausus rasa
Iškrito iš rankų sapnas
Nespėjęs aguonų priskint
Lietuje laukimas skandinas
Pradalgė išsitiesus aguonom
Plaukus vėjas šukuoja
Verkia langai be šviesos
Šešėlis įmigęs –
Akių neturiu – man šalta
Ašarom medžius išpuošus
Laimę išdalinus užmigsiu
Šviesą palikusi operacinėje
Raudonam aguonų lauke

Netikras vaizdas

Vakaras glosto liūdesį –
Kaip muzika nerimo burtais
Mėnesiena sukrenta į vandenį
Ir skauda užmerktas akis
Nepagydomai esu akla
Mėnesienos vandens pasemsiau
Liūdesį išplausiu
Viltis išeina pasivaikščioti –
Ir žemę bučiuoja dulkiną
Žadina Užmarštį –
Kelionėn lagaminai suruošti
Vakaro pusėn žiūri
Ir piešia be teptuko ir drobių –
Pjūvius ir siūles
Dailininkai operacinės
Ateina išeina ir vėl pareina
Kartais atsigręžti bijom –
Skauda pjaustomą kūną
Vakarykštį rūbą apsivelkam
Ir pro rūką akli
Į tiesą žiūrim
Dėl vaizdo nesame tikri

Paskutinė naktis

Vietoje rankų turiu sparnus
Mirtis nebus mirtimi
Ir kapo nebus
Taip skauda
Nes naktį iš kūno išlipsiu
Apakusi tave prarandu
Bebalsiai medžių šešėliai už vartų
Girdžiu kalbą daktarų
Ir matau pavasario paveikslus
Ar liksime sienos žmonėmis
Ši naktis tokia žema
Einu atsargiai pasilenkus
Kaip giesmę pasiimu
Neturi rankų galėtum atimti
Ant sparnų iš mūsų išnešiu
Neatimkit šios nakties
Išlipti stotelės nerasiu
Senu patefonu lakštingala gros
Kol degs šviesos
Ant lūpų ir lapų kris natos

Palata

Paukštį nupiešiau
Dabar čiulba ir čiulba
Nežinau kas svarbiau
Mėnulis nuliūdęs žiūri
Po narkozės nepabundu
Sielos kalbasi –
Širdis dar gyva
Ką darysim -
Juoda naktis prie lovos prisėda
Veidas turėtų būtų kitoks
Be akių vien akiduobės
Ar šventumą kas matė
Negimusioj paukščio dainoj
Nepažįstamos susitikom
Ir nepažįstamos liksim
Atėjo manęs pasitikt –
Akis gražint
Galėčiau eiles skaityt
Ir čiulbantį paukštį matyt

Turėsiu

Nenoriu pabust iš miego
Nes eiti turėsiu
Kojom ne savo
Lietui lyjant gros muzikantai
Klyks purvas balose apie baimę
Bijosiu bet nesakysiu tamsai
Liūdesys juodo paukščio balse
Apsigyvens gatvės žibinte
Po narkozės
Miego šešėlis pabunda
Ir užkemša ausis
Ir akis uždengia
Negirdėčiau vidurnakčio
Širdie klausyk - muzika
Visiems dovana ta pati
Teks pabusti iš miego
Nes turėsiu gyventi
Skambant gyvenimo dainai

ALGIMANTAS JASULAITIS

(Vilnius)

Blyksniai
Apoftegmos

Nesėkmė –
išminties pamoka,
o klaidos, –
pratybos.

Laiškuose
gyvena praeitis,
kurioje numirštame
arba atgimstame.

Likimas tikrai
skolina, –
nedovanoja...

Lygiadienis –
vasaroje
šviečiantis ruduo.

Gimtadienis –
lyg Nauji metai
susukti laiko kokone.

Neverk, –
gyvenimo druską
išverksi.

Išplauna ašaros
gyvenimo druską, –
gal todėl jis
beskonis?..

Išeitis
lyg kamuolys, –
nei apvalus,
nei keturkampis?..

Senatvė –
gęstanti vaikystė,
nes gyvenimas, –
tik tarpinė stotelė
tarp gimimo ir mirties...

Sutūpę čiulbėjome
medžių viršūnėse,
pamiršę susisukti lizdus...

Mes kalbėjomės,
o visi,
pakėlę galvas,
žvalgėsi į paukščių lizdus...

Nuskęsdamas akmuo
palieka bėgančias
bangas, –
o tavosios pėdos?..

Nelupinėk praeities žievės, –
atversi skausmo klodą...

Atskubėjome
žvilgsnių žingsniais, –
išsiskyrėme žodžių kruša...

Tik žmogus ir gamta
turi spalvotus metų laikus...

Atversiu didžiąją
likimų knygą, –
ten rugiagėlių laukas.
Kas pamils?..

Žaibas netrenkia
du kartus į tą pačią vietą, –
užtenka vieno...

Gyvenimo aušra
tai dar ne giedras rytas, –
greičiau pavakarė...

Tik akimirka,
tik vienas žingsnis, –
ir tu nukritęs žiedlapis,
nuo žydinčios būties...

Maži nusivylimai išblaivo, –
dideli – paskandina...

Išdavystė –
amžina kupra,
kurios nuo savęs nenumesi...

Išėjimo durys vienodos, –
atėjimo skirtingos...

Tiesai reikia šviesos, –
ne šešėlio...

Gedėjimas –
bevardis tolis
kažkada atskilusios dienos...

Išsivaikščiojo
po knygas
mano geriausi draugai, –
bendrausime...

ANGELĖ VYSKUPAITIENĖ

(*Rimšonių k., Pakruojo r.*)

Sužydėjo sodai

Sužydėjo sodai taip, kaip reta:
Žaluma paskęsta tarp žiedų.
Mėnesienoj lyg prieš daugel metų
aš gegužės svaigulį geriu.

Ir maldauju šidimi, ne žodžiais:
-Vėjau, tu tiktai nurimk laiku -
nedraskyk to pasakiško grožio,
nebarstyki žiedlapiais takų.

Nors ir niekad nebuvo gobšuo­lė
(juk nesu godi net pinigams!),
bet kaip trokštu visą kvapų grožį
pasilikti širdy ilgam ilgam...

Mėnesienoj visą sodo sniegą
aš semiu rieškutėmis, išties,
paskubom, kad nematytų niekas,
jį slepiu kampelyje širdies.

Ir tegul paniuręs vėjas širsta,
te už lango baltos snaigės kris:
širdyje žydės man baltos vyšnios-
nuostabus gegužės svaigulys.

Gyvenimas

Daug gyvenime skausmo ir ašarų,
daug ilgų, akmenuotų kelių.
Jei nustotum tikėjęs pavasariu,
tai kažin ar užtektum jėgų.

Lieka vietos ir džiaugsmui, ir liūdesiui
begaliniam darbų sūkury,
Kai dienas, tarsi vandenį šulinio,
vis semi ir semi, ir semi.
Visos netektys, skausmas kiekvienas
užsimiršta, ištirpę laike.
Jau seniai nužydėjusios ievos,
pamojuoja šermukšnio keke.

Laukiau vasaros...

Laukiau vasaros, šilto jos vėjo,
prisigėrusio pievos kvapų.
Tik, atėjus jai, nesuspėjau
atsidžiaugti tuo gaivumu-

Lubinų greit užgeso žvakės,
nužydėjo ramunių lanka,
dingo pievoj žemuogių kvapas-
jau rugpjūtis. Ir jau branda,

Nors laukai jau pakvipo duona
ir aruodai derliaus pilni.
Jau dangus naktimis toks juodas
lyg vanduo giliam šuliny.

Tik tamsiam danguje žvaigždės ryškios,
apipiltos lašais rasos,
ir mėnulio delčia išblyškus
skrist dar vasaros toliais vilios,

Nes to šilto, svaiginančio vėjo
ir tos saulės dar vis per mažai...
...Tik šermukšniai kasdien vis rausvėja,
greit krauju apsipils putinai.

Laukiau vasaros... Greit ji praėjo.
Vėl, jos grįžtančios, laukt teks ilgai.
Jau rugpjūtis. Diena vis trumpėja,
iš lizdų jau išskrido gandrai.

Lyg net nebuvo

Ir lūpose žavus šypsnyš,
ir akyse - švytėjimas,
ir ta mėnulio pilnatis,
tas obelų žydėjimas!

Vis dienos skriejo traukiniais
ir metai bėgo, bėgo,
palikę randus širdyje
lyg pėdsakus ant sniego.

...Jau lūpos pilnos nevilties,
nebėr akių spindėjimo,
lyg nei nebuvo pilnatis
nei obelų žydėjimo...

Žodžiui

Jau papilkėjęs rudenio dangus
retokai žydrą šypsnį beparodo,
išbraidė spalys čežančius lapus,
paklotus kilimu gelsvu prie sodo...

Juk daug pilkesnė bus mums sutema,
Kur kas niūresnis mums ruduo atrodis,
jei neskambės širdy gimta kalba
ir jei gerų nebus aplinkui žodžių,

nes žodis sugeba perskrist marias
ir darganoj rudens, ir vėjo gūsiuos
jis gali saulės spindulį atnešt,
liepsnelę mažą širdyje įpūsti.

Tarytum geras burtininkas jis
parodo stebuklingą savo galią:
sujungia ir sušildo mūs širdis
tarytum židinio karšta ugnelė.

Išbluko toliuos vasara žalia,
ruduo pageltęs jau girias nutildė.
O žodi, kaip gerai, kad tu šalia-
Tu savo artumu mane sušildai.

Dar pabūkim kartu

Išsidraikius migla virš laukų gerves skubina, sako,
Kad ieškotų kelių per bekraštes erdves.
Pastovėkim kartu ant pageltusio rudenio tako,
Lydint gervių raudas, rinkim saujon rugsėjo žvaigždes.

Pažiūrėk, vieną žvaigždę jau nupūtė vėjas praūžęs,
Akimis jas visatoj beribėj vėl krūvon renku.
Juk tokia, kaip ir ši, kitados šviesią naktį gegužės,
mums nespėjus sugauti, nuskriejo padangių taku.

Tolimiausiam kampelyj širdies bunda viltys, svajonės,
nedainuotų dainų, nutylėtų jausmų nemažai.
Tik į sielą taip skverbias prisirpęs šermukšnių raudonis
ir sužibę prieš saulę beržų gintariniai lašai.

Dar pabūkim kartu ant pageltusio rudenio tako
ir žvaigždes nuo rugsėjo dangaus semkim sauja pilna
„Na, kol kas!“, „iki greito!“, „sodie“ - viens kitam dar nesakom,
Kol širdy ne ruduo, tik plaukuos sidabrinė šarma.

Gydytojui

Sutema išsisklaidė aplinkui,
pamažu užsimerkia langai.
Tu budi prie ligonio palinkęs-
jam sveikatą grąžint privalai.

Kokios sunkios laukimo minutės,
kai kančia įsirėžus veide!
...Ir dažnai tenka didvyriu būti
kasdieniniame Tavo darbe.

Greit išgysit! Ilgai dar gyvensit,-
nusišypsai plačia šypsena.
Daug geriau nei raminantys vaistai
gydo Tavo akių šiluma.

Ir Tau atpildo jokio nereikia-
laimingiausias esi, kai žinai,
Kad vėl žmogų prikėlei gyventi
ir kad džiaugsimą Tu jam grąžinai.

.....

Mama, tu pagirdyk mus meile savąja
iš krūtinėje trykstančio tyro šaltinio.
Te ji mūsų sustiprina dvasią,
Te pažadina gėrio troškimą.

Mama, tu mums švelnią lopšinę dainuoki
ir pasek dar lietuvišką sakmę, legendą,
mums į lūpas įdėk gimtą žodį-
tą brangiausią relikviją šventą.

Mama, savo rankomis tu mus sušildyk,
kantriai kurstyk išblėsusį židinį vėlei.
Ir lyg žvakę įžiebk mums į širdį
meilę žemės gimos lopinėliui.

Aš dar tikiu

Kai slegia širdgėla ir tvenkias ašaros,
kada pilna padangė debesų,
aš lūpom ir širdim šaukiu pavasarį
ir saulės spindulį šaukiu vardu.

Nušvinta tuoj apniukusi palaukė
nurimsta naktį šėlusi audra,
Žibuoklių kvapas pamiške atplaukia,
beržai pakvimpa tekančia sula.

Svajonių laivo burės lengvos, baltos
per vandenynus plukdo vis sapne,
tamsiam danguj rugsėjo žvaigždės šaltos
į tolimas vilioja dar mane.

Padangėm ratai Grįžulo nurieda,
nutyla gervių klyksmas virš laukų.
Ir gruodyje surast paparčio žiedą
aš dar tikiu. Lig šiol vis dar tikiu.

Ieškojimas

Mes birželyje norim pajusti
snaigės drėgmę ir vėsą delne,
gruody- ieškome žiedo gegužės
apšarmojusiam stiklo lange

Siaučiant pūgai, šnarėjimą lapų
ir miškų paukščio giesmę girdi
Šilto vėjo ir žiedlapių kvapą
visą žiemą nešiojies širdy.

Nors aplink viskas vyksta dėsningai-
Po dienos lauk ateinant nakties,
bet, galbūt, ir esi tuo laimingas,
kad vis ieškai kažko ir tikies.

Gal mums reikia ir klupti, ir klysti
ir naujų vis ieškoti kelių,
kad sapnuotume sapną vaikystės
gelstant variui rugsėjo klevų.

Klevų liepsna

Dega dega klevai pagiriais, pakelėm...
Kaip norėčiau liepsnas susisėmus į širdį,
Atsigert tos šviesos lyg šaltinio versmės
ir pati, ir kitus ja pagirdyt.

Vėjas plaiksto liepsnas. Aš jas gaudau, renku-
noriu jom sau rankas susišildyt.
Bet keista ta liepsna- ji nešildo delnų,
tik žarijom nutvilkina širdį

Susisėmus širdin, jas nešiosiu ilgai,
nors skausmingai man degins krūtinę:
Ryškios liepsnos klevų- skaidrūs saulės lašai,
atšvaitai šilumos paskutinės.

DALIA MILUKAITĖ - BURAGIENĖ

(Kaunas)

Baltieji laiko aitvarai

Lietaus melodija birželio naktį
Išsineša pavasarį ant meilės rankų.
Nustebusi širdis nenuorama vis taksi,
Auksinėj pievoje perkūnas trankos,
Prikeldamas gyvenimą bekraštį...
O danguje Dvynių žvaigždynas dega!
Šypsaisi vėjui, saulei, lietui,
Kai laiko aitvarai baltieji lekia,
Už skaidrią teisę paaukoję dalią...
Vėl ežerų erdvėj lelijos stiebias,
Ir nebaisi perkūnija nuožmi:
Eini per žemę – žydinčią, saulėtą –
Nuo nuostabaus žydėjimo švyti!
Esybėje – visa Tavoji prigimtis.

22

Vieninteli mano žmogau

Mylimas mano,
Tūkstantį kartų lauktas,
Pabučiavimų žaibas
Dar siaučia many...

Ugnikalniais
Veržiasi meilė, –
Nežino ji liūdesio,
Nemato pikčiausio lietaus...

Mylimas mano,
Tūkstantį kartų šauktas...
Girdžiu angelo balsą:
Iš dangaus jis mums gaudžia,
Kad ir vėl Tavęs laukčiau
Vieninteli mano žmogau!

Meilės vakaras

Nuostabus šis vakaras rugsėjo
Į akis tavąsias pažiūrėjus, –
Žvaigždės mudviem šoko, šokinėjo,
Jos eilėraščius į mano sielą sėjo....

Buvome laimingi! Paslaptینگai
Aukšą rudenio po kojom klevas bėrė,
Vakaras svajonę nešė knygai,
Pilną meilės, nedainuoto gėrio...

Šitą vakarą pamiršome vienatvę –
Tarsi niekada jos ir nebuvo! –
Pabučiavimų svaigi pilnatvė
Mėnesienoje ant kūnų sruvo...

Nuostabus šis vakaras rugsėjo
Sodo taką spinduliais nuklojo,
Mus lydėjo mėnuo, šoko vėjas,
O drovi jaunystė valsą grojo...

23

Eilėraščio pagarbinimas

Eilėrašti – vaikystės našlaitėli,
Tu – neišdylantis minčių žiedas,
Tu – mano vaikystės erdvėlaivis,
Spalvoto eiliavimo tiesos.

Tu – melsvo upelio čiurlenimas
Šeštokų pakelėj netoliese...
Pirmosios meilės vis genamas,
Buvai skausmo plazdanti fiesta.

Tu – saulės rezginys mintyse,
Baltas pusnynas vaikystės kieme,
Toks paprastas, gėriu sutviskęs,
Nežinojęs rūsčiojo neiginio ne...

Tu – varveklis kovo languose,
Kurį ragavau šalčiui ošiant,
Laikinas, amžinybe paguodžiantis,
Daugiaprasmio gyvenimo uostas.

Šeštakai, 1967

Juodieji arai

Mėlyno laiko juodieji arai,
Viešpatie mano, kur jaunas sūnus?
Vėjų pagairėje kūnas, ir štai
Vienišas liūnas sieloj, neramu...

Juodas gyvenimas, saulės tamsa
Apsėdo mūsų geltonus namus,
Viešpatie mano, šešėlių brasta
Slenka pavasaris pilkas, vėsus...

Mėlyno laiko juodieji arai
Lesa sodelio obelį baltą,
Viešpatie mano, tik Tu nežinai,
Argi kapo duobėj visiems šalta?

Valios stiprybę pakirto liga,
Tačiau proto aiškumo netemdė,
Mano sūnau, rožių puokštė šita
Juk skirta mamos dienai pagerbti...

Miegosi sūnau šalia, amžinai
Prie kankintos tremty močiutėlės.
Viešpatie mano, tik Tu nežinai
Ko išėjo sūnus jaunutėlis!?

Arai juodieji saulę užtemdė,
Neša sielvartą aštrų lyg kaltą.
Liūdi namai, širdie, ar pakelsi
Skausmo akmenį didelį, šaltą !?
2014 05 04

Lyros paukštė

Lyg saulė, meilė ir lietus
Sutvisko lyros paukštė,
Širdies maldoj, sielos skausme
Pro ryto debesį į aukštį
Vis skriejo ji, vis kilo ji.
Nežinomų kalnų šaly
Vėl pasiklydo nebyli
Ir vėtrungių baugioj nakty
Parklupo ir pakilt negali...
O meile, tu esi dangus,
Tu rytmečio Aušrinė,
Pakelki lyrą vėl aukštyn,
Meilės šviesa, širdies malda
Pažadinki iš miego
Vienintelei sparnus ištieski,
Lai lyros paukštė kyla!

Mūsų vakarai

Vakarai - nuodėmingi tylėjimai,
Vakarai - ilgesingi kalbėjimai,
Vakarai - kiek abiems mums jų liko?
Vakarų neskaičiavome niekad...

Vakaraš mūsų dienos ir naktys
Į pilnatvę gyvenimo skuba,
Vakaraš mes abu susitinkame,
Vakaraš dega nerimo ugnys.

Vakaraš vakarienę ir meilę
Mes abu į eilėraščius piname,
Vakaraš žvaigždynai paskleidžia
Mūsų bendro gyvenimo gilumą.

Vakarai kaip gyvenimo šauksmas,
Kaip tikrosios dienos atspindėjimas,
Kai su meile visus juos išjausime,-
Nepajusime jų išlydėjimo...

25

Ode poezijai

Poezija, tavo gaivioji dvasia tikresnė už realybę,
Nebuvai išsvajota ir išpustyta lyg pasakų karalaitė
Ir nemindei sielos, nebuvai žemės elgeta, tyliai
Mums buvai ir esi sielos auksas ir deimantai.

...Mes dviese, poezija mano, šį vakarą dviese kaip niekad,
Tave apkabinus lyg Motiną sėdžiu ir rymau...
Pasaulis toks kruvinas, žudantis ir neteisingas, kad
Teisinga tik tu – Poezija – Motina mano, pavasario rytmetį.

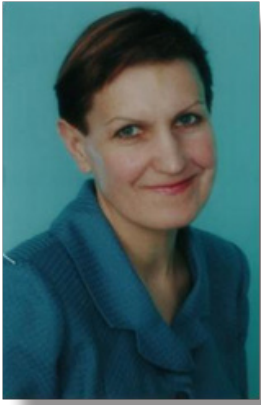
Daugybė klaidų, netekimų ir sielvartų dalios
Iškeliavo toli su tavim ir manim į eilėraščių šalį...
Ištieskim abi mes rankas ten, kur skaudu mums begalo
Ir tiems, kur prie vyno tuščiai naikina paklydusią valią.

... Būk, poezija, Motina tiems, kas suklydo ir kenčia,
Nes Tu viskas šiandien, kai taip tuščia ir šalta aplinkui...

Rūpesčių ir šviesos pavasaris

Rūpesčiais prasideda pavasaris,
Eina dienos saulės atsigerti,
Gimsta knygos, krenta žodžių rasos,
Indėlis bibliotekai gyventi!
Nudažai save šviesos lašeliais,
Aukso skaičiais pavirsti, raidelėmis...

Viskas turi didžią, gilią prasmę,
Ankstų rytą Vilnius ranką tiesia,
Išmintį Tu medicinoj radusi,
Šmaikštų žodį iškeli į šviesą!
Vėl tekės Neris, bėgs Tavo dienos,
Išdalindamos informacinę tiesą,
Laimės langas, ten kur Aušros vartai,
Ir kur mūrai protėvių sutverti...
Elegancija, darbštumo džiaugsmas liejas,
Nuostabu su knygomis gyventi,
Eik, Regina, knygų Karaliene!

EDITA KURAUSKIENĖ

(Pakruojis)

Prisiglausiu

Taip dar pilna diena:
draugų, jaunystės,
juoko, žvilgsnio lig
žvaigždžių rugsėjo....

Nors vakaras paukštį
išskrendantį pralenkti spėja,
nors laiko pirštai nubraukia
spalvas, viltis suraišioja,

sunarplioja kelius ir mūsų likimus-
vaikystės namuose saulėlydis
matuoja kiemo šešėlius
taip pat, kaip ir žolės žvilgėjimas

tas pats, lyg
niekas nesikeistų

pažaiskim
žodžiais, akimis
ir viltimis,
prisiminimuose-
melsvom žibutėm
švyti,
persipina
su žvaigždėmis
dangus,
ir kartais
nenustoja lyti,
o horizontuos
plyti
vakaras,
sudžiūvęs burnoje
vaikystės skonis,
kvepia ajerais,
šešėliai vaikšto
paupio karklais,
vėl virpa
saulės šypsena
purienomis

Taip saulė
gulasi lėtai
į širdį
juk peržengsi
kada
mane-
kaip tiltą
ir žemė sumažės
nuo žydinčių alyvų

Turgavietėj tuščia...
Plaikstosi vėjas...
Ištuštėję metai išeina..
Vaikiška
Striukele
Vyšnine
Su gėlytėm rožinėm
Pareina Gyvenimas
Namo-

EGLĖ MILIUŠYTĖ - BRAZDŽIŪNĖ

(Jonava)

VILTIS „Pelynų pieva“ 1997 m.

Kas žino, kiek dar liko
Gyvenimo kely.
Eini, klysti ir mokais.
Taries, kad gyveni.
Klumpi ir vėl keliesi -
Žaizdų nesuskaičiuot.
Ir vis kažko tikiesi,
Bijaisi pražiopsot.
Kaip noris sugrąžinti
Ką eidams praradai,
Bet neįbrist į upę,
Kurį jau išbraidei.
Ir nepavyti paukščio
Svajonių praeities.
Ateitimi gyventi?
O kiek tos ateities?

Ar laimės trupinėliui
Ten vietos atsiras?
Ar maitvanagis bėgdams
Tos laimės nesules?
Ar ten užteks mums saulės,
Ar šilumos ten bus?

Koks didelis pasaulis
Ir mažas koks žmogus.
Ir kiek nedaug jam reikia -
Tikėjimo, vilties.
Gal ir geriau gyventi
Nežinant ateities.
Eini, klumpi, keliesi -
Ir vėl randai nauji.
Verki ir vėl džiaugiesi,
Randi ir prarandi.
Su viltimi rytojaus
Guliesi ir keli.
Kas žino, kiek dar liko
Gyvenimo kely.

Kai vasara nubris rudens arimais
Pasibodėjusi plikais laukais,
Kai širdį gaubs bedvasis užtemimas,
Pasišnekėkime laiškais.

Pasišnekėkime ramiai, juk laiko marios –
Visa žiema ir polaidis po jos.
Pabūkime savų minčių karaliais
Ir pasivaikščiokim laiškuos.

Pavargusių dienų šaltam pavėsy
Nelepins saulė spinduliais kaitriais
Ir jei tuomet kitaip neišgalėsime,
Pasišnekėkime laiškais.

Į juos sudėkim šilumą ir viltį.
Kai nieko nebeliks, gyvenkim jais.
Jeigu kitaip negalime prabilti,
Šnekėkimės,
šnekėkimės
laiškais...

Jeigu galėčiau „Šokis ant stiklo šukių“ 2000 m.

Jeigu galėčiau,
Dovanočiau vėją,
Kad išglostytų
Pavargusias rankas.
Jeigu galėčiau,
Dovanočiau saulę
Ir visas tamsių
Naktų žvaigždes.

Jeigu galėčiau
Išvartyti skausmą
Iš širdies, iš kūno,
Iš namų,
Dovanočiau ištisą
Pasaulį,
Jeigu galėčiau...
Bet juk negaliu.

Tik Dievo namuose „Laiškai“, 2002 m.

Tik Dievo namuose uždegus žvakę
Į širdį parvedi likimą iš tremties,
Ir pasakai, ko niekada nesakęs,
Ir padėkoji iš visos širdies
Už dvasios skrupulus, už skalsią duoną,
Už ištvermę išlikti kelyje,
Už skaisčiai žydinčią laukų aguoną
Ir už draugystę jos netektyje.
Čia išverki viltis ir visą skausmą,
Sutvinkusį kasdienėje tėkmėj
Ir paslapčia prašai didžiulio jausmo,
Kad neprasmegtų priekaištų duobėj,
Kad jis, sutelkęs visą savo jėgą,
Surastų atsaką kitoj širdy,
Kuris gražintų ramų gilų miegą
Lyg gerą ženklą nevilties kely.
Dėkoji už vaikus ir jų gyvenimus,
Net už ligas, kurias gali pamiršt,
Už tai, kad myli ir savus, ir svetimus
Ir, kad nespėjai žvėrimi pavirst.
Tik Dievo namuose uždegus žvakę
Pasaulį visą talpini savy,
Tik Dievo namuose skausmai prašapę
Ištirpsta patys savo kūry...

31

Vaitoja varpas „Ledo kruopos“, 2008 m.

Vaitoja varpas,
Dūžiai kimūs
Į žemę klimpsta palengva,
O laiko ūkanoj parimus
Į gausmą beldžiasi diena.

Rasa, palikus
Savo pėdą
Ramunės žiedlapio krašte,
Ramiai į netektį nurieda
Laukimą nusinešdama.

Sublyksi ašarų
Karoliais,
Sudilgsi sielos virpesiais
Ir vėl į dieną, lyg atolą
Įsibrendame paryčiais.

Šienaujam sūrų
Laiko klonį-
Skalsiausią pašarą vilties,

O priekyje ir vėl kelionė
Nuo netekties lig netekties.

Aš Tavo veidrodis „I tylą“, 2008 m.

Aš - Tavo veidrodis...
Jame matai
Save. Ir kai
Supainioti jausmai
Sulūžinėja
It išdžiuvę šakos,
Tu stoji prieš mane,
Manęs netekęs,
Slepi ne savo -
Svetimas akis

Be ašarų
Išeina paslaptis

Aš - Tavo veidrodis
Ir aš jau skyļu...
Kas gi dabar
Į pokalbį nebylų
Atvers vartus
Ir lauks prie jų
Suklupęs...
Nukrinta veidrodis
Nuo sienos
Atsilupęs...

Kūdikystė „Šauni kompanija“ eil. vaikams, 2008 m.

Kūdikystė mažučiais delniukais
Brėžia savo gyvenimo taką,
Šlepsi mažas dailus kamuoliukas
Ir vis šneka ir šneka, ir šneka...

Lango stiklas pirštukų padeliais
Lyg pėdutėmis nutapinėtas
Čia kiekvienas močiutės daiktelis
Žingeidžiu žvilgsneliu palydėtas.

Knieti imti, paliesti, pažinti,
Palaižyti, pagriebus į saują,
Greitai jau nemokės apsiginti
Net žema senučiukė indauja.

Į neramų sapnelį atklysta
Tik barškučiai, lėlytės lyg kruopos
Ant putnučių skruostukų pražysta
Šypsenėlės - beraustančios uogos.

Koks trapus kūdikystėsėjimas,
Į laimingo gyvenimo tąsą,
Koks mąslus sueities išlikimas
Laiko laiptais gyvenimą neša.

Ar skauda meilę? „...kai meilė...“, 2014 m.

Ar skauda meilę?
Skauda.
Kai mylimą aprauda...
Ar peršti meilę?
Peršti,
Kai lieka išduota.
Ar verkia meilė?
Verkia,
Kai bando ją paversti
Pačia visų menkiausia
Pasauly valiuta.

O ar kovoja meilė?
Ne. Ji visai išeina...
Kai ją išduoda – traukias
Į kevalą atgal.
Ji niekada ir nieko
Neiškeitė į Kainą,
Tad kam gi jai kariauti
Su demonais dabar?

Ar skauda meilę?
Skauda...

„Sveikinkime, dėkokime, užjauškime“ Sveikinimų knyga, 2015 m.

Kiekvienoje dienoj paliekame savęs dalelę,
Kiekviename takelyje nutūpusias pėdas.
Ir džiugesio akimirkas, ir skausmo dalį,
Ir kartais tai, ko niekas nesupras.
Tai, kas nuguls tiktai prisiminimais –
Akimirkos lyg nuotraukos dūlės...
Tik niekas neištrins dienų arimuose
Detalių, gulinčių prie pat širdies.
O tai – ir žodis skaudulį malšinant,
Ir pritariantis žvilgsnis kryžkelėj,
Ir šypsena – tiktai tikra – be grimo,
Valiutų nesureikšmintoj vertėj.
Kiekvienoje dienoj praradę vėl surandame.
Vertybės juk nesikeičia laike.
Na, o jei kartais ko ir pasigendame –
Tai rasti galime tik širdyje...

Baltoji, mano obelėle „Kai laša dienomis į širdį“, 2015 m.

Baltoji mano obelėle,
Barstei savus žiedus, barstei _
Vėlai gulei, anksčiausiai kėlei,
Skubėjai, bėgai, kad vaikai
Užaugtų ąžuolais ir liepom,
Kad nenulaužtų jų šiaurys,
Kad jiems netrūktų niekad nieko,
Kad jie išliktų žmonėmis
Tokiais, kokiais matyt norėjai, _
Su meilės sėkla širdyje...
Po vieną jie visi išėjo...
Vėliau lankydavo Tave,
Kai atsimindavo... pritrūkę
Paguodos, meilės, šilumos...
O dar vėliau mažų anūkų
Skaičiuodavai žingsnius pradžios
To didelio ir ilgo kelio,
Bet jie taip pat užaugo greit
Ir į pavargusią pirkelę
Nebeskubėdavo ateit.
Baltoji mano obelėle,
Lange paliko atspindys
Ir vos tik sodai sužydėjo
Aš vėl širdim ir mintimis
Grižtu senom pėdom į ten, kur
Didžiulis sodas obelų.
Tik kur Tu, mano motušėle,
Kodėl tavęs nėra tarp jų?
Kodėl čia taip nyku ir tuščia,
Kur dingo buvęs klegesys?
Baltoji mano obelėle,
Atleiski man, kad aš dar vis
Nemoku be tavęs gyventi,
Pasimečiau savam laike

Ir, kai žiedai į žemę krenta,
Juose matau tiktai tave.
Baltoji mano obelėle,
Baltoji mano obelie...

Kai nešvarūs sąžinės langai „Rudens voratinklio lašeliais“ ruošiamai leidybai

Kai nešvarūs sąžinės langai,
Taip dažnai pro juos matai kaimynę
Rudenį po raustančiais klevais
Džiaustančią nešvarią patalynę...

Kai nešvarūs sąžinės langai,
Tai visų užuolaidos nupilkę
Ir aplinkui žmonės lyg vilkai
Kailiniais ne savo apsivilkę...

Kai nešvarūs sąžinės langai,
Juos vargu ar jau beišvalysi.
Maloniau kada pro juos tiktai
Nešvariais visus kitus matysi.

Šis - nevykėlis, anas- kvailys,
O kaimynas smirdintis lyg šeškas...
Mintys, tarsi bičių avilys,
Tik jame visai ne bičių vaškas,

O smala pajuodusių langų,
Kurių niekas niekada nevalė.
Sąžinė be jokių skrupulų,
Apsimetusi tokia vargšėlė,

Skūsis savo nelengva dalia,
Klupdama dažnai purslais taškysis...
Pasiklauskite, sutikę ją,
Savo langus ji kada valysis?

Tiktai Tavęs iš ruošiamos išleisti knygos „Būti moterimi“

Tiktai tavęs...
Ir daugiau nieko
Prie žvakės virpančios šviesos,
Kol pirštai nevalingai siekia
Paliest raukšlelę ant kaktos.
Išlygint visas metų klostes,
Išgrot pažįstamas natas
Ir glostyt, glostyt,
Glostyt, glostyt
Surinkus nuovargio rasas.
Tiktai tavęs...
Ir daugiau nieko...
Aš nemaldauju atgailos,
Tiktai prašau-palik kas lieka
Prie žvakės virpančios šviesos.
Neišsivesk, neišsineški,
Neišbarstyki pakeliui,
Aš suprantu
Ir tu supraski,
Jog niekas nedavė veltui
To paskutinės laimės gaiso
Nušvitusio tamsioj naktyj,
Kuris taisyklių nebepaiso-
Svarbu, kad aš ir tu esi.
Tegul pikti liežuviai plaka,
Kad aš ne ta,
Ne tau skirta...
Bet juk ir man kažkas pasakė,
Kad tu neužsiliksi čia.
O aš žinau,
Kai žodžiai skaudūs
Ir kirčiai lieka kruvini...
Juk mus kaip riešutus išgliaudo
Tik svetimi.
Tik svetimi.
.....
Tiktai tavęs...
Ir daugiau nieko...

(Vilnius)

Žmogus paskutinis

1.

degantys sijonai saulėje
pirštais pamuštais
minti pedalus
tuštuma kelių laukuos
stipinų traškėjimas

varpos stiebiasi į dangų
rasokit dangūs vyno apstybe

atgniauztuos delnuos tau
angelo pūkus vežu

2.

mūsų naktys skęsta debesuos
tvankioje gyvybėje
gandrai sukasi lizdus
kriaušių ištiškimas žemėn
tavo akys drėgno elnio

uždusinki sielą dūmuose
upelius kraujagyslėm paleiski
prisilietimu nudegink odą
akmeniniais pamatais prislėk
kvėptelėjimą laukų įpūsk

šuliny krebždėdami vėžliai ropoja

mūsų lizdas nesuneštas
naktys skęsta debesuos

3.

Gerti duokite vandens
noriu tavo mažo žalčio
Yra didingos naktys, kartais
lakinčiau jį pienu
Čia žuvys negrižta į krantą
kaip atsargiai rangosi riešu
Ir trokštu kaip elnias
mūsų dvaro pamatuos
Upelių vėsos nesenkančios

užaugtų didelis bei žvilgantis
Ir saugotų mūsų sunertus pirštus

4.

ežerų pakrantės išvagotos
dviračio tavųjų vingių
ir varveklis augini
šliuzuose senuos
vasaroms atėjus tavo pievose
drugiai pasakas rašys plasnodami
žuvys nerš po tavo kojomis
o šunyčiai inkš laižydamiesi
ir ugnis šventa sušnypš spragsėdama
tavo aukure dar aušrai neprašvitus
išsiliek melsvėjančiose pievose
vėjai pūskite į vamzdžių fleitas
pasakyki dyla ar pilnėja mėnuo
paskutinis tu žmogau žmonių
plakantis tarpe pasaulių abiejų

2008

(Šilutė)

Gyvenimas mano – tai skubantis laivas,
kas dieną artėja prie uosto krantų.
Gyvenimas mano – tai dienos prabėgę,
vaikystės, jaunystės keliauja kartu.

Ir kartais norėtus, kad laivas sustotų,
kad bangos nublokštų ant seklumos,
kad viską suspėčiau giliai apmąstyti,
bet to juk nebus niekad... niekados...

Tad plauk pamažu, mano senstantis laive,
ir uostą pasiek nesudaužytas bangų.
Telydi abu mus Aukščiausio palaima
ir skausmas, ir džiaugsmas pragyventų dienų.

Audra

39

Štai ir vasara atskrido
su perkūnais ir žaibais.
Su gūsingu pamaro vėju
ir audros padariniais.

Blyksi žaibas, trenkia griausmas,
srovėmis pila lietus.
Viešpatie, koks baisus jausmas
maišos žemė ir dangus.

Tamsūs debesys padangėj,
vėjas toks stiprus stiprus,
plėšia stogus, mēto žemėn,
rauna pakele medžius.

Laukiu, laukiu, kad nutiltų
vėjas ir audra baisi.
Gal galėsime užmigti,
gal naktelė bus rami?..

(Pakruojo raj.)

Į save,–
Per save,
Per kitus,
Per apyaušrio lūžtantį
Leda.
Padalinom pasaulį
Perpus,–
Du keliai skirtingai
Veda...
Į save,–
Be savęs,
Be kitų,
Slenkant saulei
Į debesį niūrų,
Aš iš tolo širdim
Dar jaučiu
Tavo žingsnį prie uždary
Durų.

Aš atėjau iš ten,
Kur sirpo sodai,
Kur senas ąžuolas
Prie šulinio stovėjo,
Kur motinos širdis
Kelius parodė,
Kur aukštos liepos
Glausdavo nuo vėjo.
Dabar einu
Keliu nebevingiuotu,
Visų žvaigždžių
Nuskinti negalėjau.
Mainais save
Aš laikui atiduodu
Ir liksiu ten,
Kur ąžuolas stovėjo.

Lyg žalčiai susipybę likimai
Merdi mūsų paklydę gyvenimai.
Tarsi duoklę mes duodam ir imam
Savo rūpestį, kančią, nerimą.
Pliaupia lietūs vėjuotą spalį,
Mindom lapą nukritusį klevo.

Argi viską mes mindyti galim,
Netgi sąžinę purviną savo?!

Nulūžta medis,—
Palieka šaknys,
Giliai įaugę
Į juodą žemę.
Galingą jėgą,
Lyg lauko akmenis,
Mažom rieškučiom
Vis laikas semia.
Prabėga dienos,—
Negrižta metai,
Laivai sudūžta
Audringoj jūroj,
Kąžką praradę,
Kąžko netekę,
Mes vėl iš naujo
Laimingi būnam...

Teka upės,
Krantai nesueina.
Skęsta valtys
Gėlam vandeny,
O gyvenimas
Kūlvirsčiais eina,
Gęsta žvaigždės
Birželio nakty.
Dar rašyti neužbaigtas laiškas,
Kambarėly ant stalo gulės,
Naktimis, kai vaiduokliška
Varsto,
Šaltas vėjas
Tavąsias duris.
O parašęs laišką
Lig galo,
Neskandinki srauniam vandeny.
Tegul guli ant užmiršto stalo
Likę žodžiai ne vien tik širdy.

Žmogus ir žemė
Žemę purviną tyliai
Klampoja
Pasiilgusi vasaros

Musė.
Vėjo muzika medžiuose
Groja
Ir, atrodo, nepastebi
Mūsų.
Saulės blyksnį pro debesį
Niūrų
Aš atsargiai prakalbint
Norėjau, –
Jis pradingo už pastato
Mūrų,
Šiurpulys mano kūnu
Nuėjo.
Tada žodžiai prasiskverbė
Tylūs,
Kažkada į nesuprastą
Tiesą, –
Aš stovėjau purve
Nusivylus,
Tamsoje nesuradusi
Vietos.

GIEDRĖ TUNIKAITIENĖ

(Šakiai)

Atgaiva

Nulis lietus smėlėtą taką,
Nuplaus lietus širdies godas,
Perkūnas žaltvykslėm ištiškęs
Teišblaškys mintis kaltas.

Vėl dvasios atgaivą pajuski,
Kaip augalas pasotintas vandens,
Ir širdžiai džiaugtis netrukdyki,
Kai sodžiu suoks lakštingala miela.

Akim paglostyki kiekvieną žiedą,
Pakvipusį medum šviežiu-
Nektarą saldų tarsi meilė
Ragauki iš gamtos delnų...

2007-05-27 Gelgaudiškis

Gimtinė

Kokia graži gimtinė
Pro lengvą saulės šypsnį,
Kai pasipuošia medžiai
Lyg nuotakos baltai...

Kokia graži gimtinė,
Kai gena vėjas debesį
Ir paukščių čiulbesy
Išauga mums sparnai...

Kokia graži gimtinė
Su Nemunėlio vingiais,
Šilu į žvaigždę
Suvestu takais...

Tokia graži ir liksi
Manoj širdies kertelėj,
Nes čia šaknim įaugau,
Nes čia mani namai!

2006-05-09 Gelgaudiškis

Atleisk

Atleisk mums, obelie,
Maitinus šitiek metų,
Atleisk, kad pasmerkėm tave,
Nedžiuginsi savais žiedais
Ateinantį pavasarį
Ir vasara nebekvėpės
Alyvinukais baltaskruosčiais obuoliais...
Su tavimi kartu suaugau
Ir prie tavęs prisirišau,
Ir sunkią valandą prigludus
Prie tavojo liemens verkiau,
O tu sugėrei mano gėlą-
Tik glostei švelniai šakomis,
Iš savo širdies įkvėpei stiprybės,
Kaip sargas prie namų stovėjai vis.
Dabar nusviro tavo šakos,
Atleisk, kad pasmerkėm tave,
Vėl graudulys krūtinę spaudžia-
Nyku ir tuščia be tavęs...
Bet aš tikiu, kad tavo aura
Dar gobs mūs kiemą vėl nauja dvasia,
O savo šilumą paskleisi,
Kai už langų kalens šalta žiema.

2006-08-21 Gelgaudiškis

Jūra

Jūra, jūra nemarioji!
Pas tave aš vėl grįžtu,
Ką man šįkart pakuždėsi,
Kai rymosiu prie krantų?

Vėjas vėl bangas pašiaušė-
Tavo garbanas melsvas,
Gintarinės ašarėlės
Vėl pabiro iš tavęs...

Gal verki, motule jūra,
Tu sudužusių laivų?
Ir narsuolių, kur pražuvo
Gelmėje tavų bangų?

Amžių paslaptis tu saugai
Pasislėpusias dugne,
Jūra, ošk dar daugel metų
Tai audringa, tai gera...

2006-08-02 Gelgaudiškis

Kryželis

Ateiname gyvent maži ir trapūs:
Kiekvienas- savo likimu,
Atsinešam kryželį savo,
Uždėtą ant gležnų pečių.
Vieniems paskirtas kūno skausmas,
Kitiems- tik dvasinė kančia,
Tretiems- sukrautos visos bėdos
Ir dar, žiūrėk, ne pabaiga...
Bet kantriai nešame kryželį,
Ne mums likimą juk pakeist...
Per dvasios skausmą- tobulėjimą,
Per kūno- tampam geresniais.
Mes- žemės laikini keleiviai
Praeinantys savu keliu
Ir nešantys kiekvienas savo kryžių,
Tik kelio ilgai skiriasi visų...

2006-06-29 Gelgaudiškis

Pasiaukojimas

45

Be Tavo skausmo
Būčiau aš negimus,
Be Tavo meilės
Būčiau neužaugus,
Be Tavo išminties
Aš būčiau pasiklydus,
Aš be Tavo aukos
Jau būčiau mirus...
O, mama, mano angele baltasis,
Apgaibus šiluma širdies,
Kaip Tau galėčiau padėkoti,
Kad šiam pasaulyje randuos?
Kaip aš galėčiau Tau grąžinti
Nors krislą meilės man duotos?
Kaip aš norėčiau atiduoti
Dalelę savo šilumos...
Žinau, Tu nieko neprašysi,
Nereikalausi iš manęs,
Tik meile motinos apgaibus
Aukosi viską dėl manęs...

2006-08-06/11 Gelgaudiškis

Šarvai

Užgrūdina gyvenimas-
Nukaldina šarvus,
Tačiau po jais juk lieka
Jautrus žmogaus vidus...

Ir kiek tu besistengtum
Atrodyti ramus,
Matyti kito kančią
Tau daros per sunku.

Po šarvais nepaslėpsi
Jautrios savos širdies,-
Išduoda tavo akys,
Kad šarvuose- skylė.

Gyvenimas užgrūdina-
Ir nukala šarvus,
Tačiau prabilus širdžiai-
Jie nukrenta nuo mūs...

2006-07-02 Gelgaudiškis

Nakties svita

Nakties šilkais vėl klojas žemė
Išbėrus rasą ant žolių,
Žiogų orkestras pasiruošęs
Smuikuoti ligi paryčių.
Lengva vėsa saldžiai užmerkia
Gėlių akis ramiu miegu,
Suspindi danguje Aušrinė,
Apuokas ūbauja balsu.
Nakties gyvenimas spalvingas,
Dažnai pramiegam visa tai-
Nematom, kaip medžioja kiaunės,
Kaip žaidžia, raičiojas šeškai...
Nematom, kaip prasklendžia oru
Šikšnosparniai- urvų sargai,
Mėnulio šviesoje plazdena
Plaštakės gležnos kaip drugiai.
O ant paparčio žvilga akys:
Bet juk tai jonvabaliai du!
Ė, kas pūškuoja čia pašonėj?-
Ežys išlindo iš tankmių,
Tik dairo, žvalgosi į šonus,
Gal kokią varlę jis pačiups?
Pelė po pievą šmirinėja,
Ar spės nuo žalčio ji pasprukt?..

Nakties gyvenimas- spalvingas,
Nors gaubia jį juoda tamsa,
Kai mes ryte akis pramerksim,
Miegos saldžiai nakties svita...

2007-07-02/04 Gelgaudiškis

Tu šventa

Protėvių lopšy sūpuota,
Gerumu auginta,
Po žodelį skiemenuota,
Meile apipinta...
Po raidelę sudėliota
Į žodžius gimtuosius,
Šneka mažas, šneka senas,
Turčius ar varguolis...
Kalba, tu šventa
Kaip žemė, subrandinus sėklą,
Tave niekino ir engė,
Bet likai mylėta.
Ačiū, kad gavau tą laimę
Šia kalba kalbėti,
Skriskit dainos, mano eilės,
Te toli girdėsis...

2011-06-05 Gelgaudiškis

Nakties suviloti

Voras tinklą marškonį išaudė,
Suskaičiavo mėnulis žvaigždes,
Eikš kartu, jeigu neima miegas,
Te naktis mus į paslaptį ves...

Tegul šoka šešėliai mums tango,
Tegul vėjas niūniuoja dainas,
Tegul neša mūs meilę į dangų
Ir išbarsto- kaip mėnuo žvaigždes...

Dar pabūkim nakties suviloti
Ir palaukim- tuoj rytas išauš,
Bet jei meilės kada mums pritrūktų,
Atsilaušim žvaigždėto dangaus...

2011-06-28 Gelgaudiškis

Žodžiai

Žodžiai beprasmingi,
Žodžiai betiksliai
Dūžta lyg stiklas-
Į sielą susminga...
Žodžiai jausmingi,
Žodžiai širdingi
Lūpose tavo-
Prasmę įgyja...
Žodžiais mes mylim,
Žodžiais nekenčiam,
Žodžiais mes prikeliame
Arba pasmerkiame...
Kartasi jie srūva
Kaip upės vanduo,
Kartais jie sunkūs-
Tarsi akmuo...
Žodžiai vieninteliai neištarti...
Gal jie kaip ledas,
Gal kaip ugnis?...

2005-04-23 Gelgaudiškis

Pasaulio dulkelė

Pasaulio aš- maža dulkelė,
Nereikia man nei turtų, nei šlovės,
Nereikia man karalių rūmų-
Šalčiu alsuojančios erdvės...

Palikit man tik oro gurkšnį-
Laisvai galėsiu aš kvėpuot!
Palikit tik žodžius išminčių-
Tiesos aš stengsiuos neišduot...

Palikite tik paukščio lizdą,
Kuriam galėčiau aš sušilt,
Palikit man nors meilės ilgesį,
Kad aš gyvent norėčiau, o ne mirt...

2006-06-21 Gelgaudiškis

O kas aš...

O kas aš be mielų akių
Manęs sugrižtant laukiančių?
O kas aš be namų?!
Be gimto sodžiaus kvapo?
O kas aš be pavasario žiedų,
Lazdyno žirginių?
Be paukščių daugiabalsio čiulbesio?
Be pievų žaluma išdrikusių gėlių?
O kas aš be bijūnų raustančių prie namo?
Be vasaros alsuojančios karštu kvapu?
O kas aš be rudens,
Pasėjusio lapus po kojom
Ir šiugždančio parausvintu taku?
O kas aš be žiemos speigų,
Pūgų ir vėjo,
Nugairinančio veidą raudoniu?
O kas aš be namų bekraščio ilgesio
Labiau nei magnetas vis traukiančio namo?...

Be visko būčiau aš bejausmis kūnas,
Besielis gumulas pranykęs erdvėje...
Be viso šito būčiau- niekas.
Dabar džiaugiuos viskuo,
Ką atneša nauja diena...

2007-11-14 Gelgaudiškis

IEVA EMILIJA ROZENBERGAITĖ

(Vilnius)

Trioletai

Darkomas saulės išbalęs dangus,
Jo pasiilgęs sidabro lietus
Skverbiasi ten, kur rūkas gilus.
Darkomas saulės išbalęs dangus.
Vėjo pasaulis be galo taurus
Neša jis gaivą, sidabro takus.
Darkomas saulės išbalęs dangus,
Jo pasiilgęs sidabro lietus.

Pianistas

Ilgi, lietingi pirštai braukia per kamieną,
Sausus jo griovelius skalauja mėnesiena.
Sidabro paskandinta sunkiai alsuoja pieva.
Ilgi, lietingi pirštai braukia per kamieną.
Krištolo varpeliai padangėj pakabinti,
Bando nusileisti ir sausrą numalšinti.
Ilgi, lietingi pirštai braukia per kamieną,
Sausus jo griovelius skalauja mėnesiena.

Nostalgijos liūnas lietingam šleife
Skleidžia kvapą pavasario miške.
Snieguolių baltumas, ištirpęs jame.
Nostalgijos liūnas lietingam šleife.
Jis šoko su vėju ir nardė ore,
Dabar jisai vienišas skendi rūke.
Nostalgijos liūnas lietingam šleife
Skleidžia kvapą pavasario miške.

Tulpių kvapas aksominis sklaidosi ore,
Apipintas jis vandeniais, audžiančiais gijas.
Baltų žiedlapių karoliuos kvapnūs smilkalai,
Tulpių kvapas aksominis sklaidosi ore.
Krištoliniai auskariukai virpa stiebuose,
Baltaspalvis rūkas plaikstosi žiede.
Tulpių kvapas aksominis sklaidosi ore,
Apipintas jis vandeniais, audžiančiais gijas.

Ežeras pilnas raudono rudens,
Glosto jį pirštai, ištroškę vandens,
Ten prisilietę tie pirštai pasens.
Ežeras pilnas raudono rudens.
Prisiminimai, pradingę laike,
Plaikstomi vėjo mirga ore.
Ežeras pilnas raudono rudens,
Glosto jį pirštai, ištroškę vandens.

Auksinė plokštė, išraižyta juoko
Ir melšvas rašalas ašarų liejas,
Ant seno, ilgesiu ištepto stalo
Auksinė plokštė, išraižyta juoko.
Rašiklis pamesto įvykių srauto,
Laikomas rankos, gyvenančios rudenį.
Auksinė plokštė, išraižyta juoko
Ir melšvas rašalas ašarų liejas.

Smuiko stygos virpa vėjyje,
Lietus skalauja muziką.
Vienišo silueto pėdos smėlyje,
Smuiko stygos virpa vėjyje.
Drėgmę sklaido rusvos smiltys,
Saulė plaikstosi šešėlyje,
Smuiko stygos virpa vėjyje,
Lietus skalauja muziką.

Gilus, raudonas vakaras, plaikstomas vėjo,
Basas siuvėjas eina per kiemą.
Jam įkandin mojuoja žarijos.
Gilus, raudonas vakaras, plaikstomas vėjo.
Loja vienatvė, apdegus nuo vėjo,
Daužo vakarė sausą mėnesieną.
Gilus, raudonas vakaras, plaikstomas vėjo,
Basas siuvėjas eina per kiemą.

Vienišas žibintas tamsos apsupty,
Skleidžia blausią šviesą, virpančią širdy.
Juodą nakties skydą bando jis pramušt.
Vienišas žibintas tamsos apsupty.
It aukso žarijos, skendinčios lauže,
Šildo šaltą ranką ledo glėbyje.
Vienišas žibintas tamsos apsupty,
Skleidžia blausią šviesą, virpančią širdy.

Išryškėję auksiniai lapų kontūrai pilko dangaus fone,
Vėjo sūkuriai džerška senam, plieniniam patefone.
Vienišas lašelis skina kelią ore.
Išryškėję auksiniai lapų kontūrai pilko dangaus fone.
Šalto vėjo gūsis vėl stogu nuslinko,
Aksominės dulkės jo taku pavirto.
Išryškėję auksiniai lapų kontūrai pilko dangaus fone,
Vėjo sūkuriai džerška senam, plieniniam patefone.

JONAS TERTELIS

(Druskininkai)

*Aš dar esu,
seniai manęs
negirdi...
Aš dar esu
ir vaikščioju
šešėlių ir šviesos
gatve,
kai visas miestas
miega;
dar likęs gatvės
dulkių debesis
iš buvusios dienos ,
ir išsigandę paskutiniai
žingsniai ...
Aš ieškau tavo žodžių,
gatvėj pamestų,
kuriuos ištarti
pats galėčiau.
Senos kepyklos gatvėj
rytinis duonos kvapas
tartum ilgesys,
lyg bučinys
kaip vakarykštis alkis
gaivina mano
ir seno namo
atmintį*

*kai sugrįžtu namo
ankstyvas rytas
žadina tavus sapnus,
už lango, gatvėje
girdi lyg laikrodį
žingsnius
iš duonos debesis...*

Vakaras Liucernoje

Gatvės Liucernos
dar alsavo karščiu,
negeso žingsniai,
juokas ir dainos ...
Alpių viršūnės
lyg žvakės
jau geso iš lėto,
šešėliai leidos
lengvais debesėliais
žemyn nuo kalnų...
Įsižiebę pakrantės namų
pasitinkančios šviesos-
mažosios viltys-
dvelkė tylia artuma.
Mintys kilo,
lėkė į viršų...
ir krito
lyg laužo kibirkštys
ir glaudės šalia...
O laivas ant ežero
vienišas supos,
artėjo ir tolo
su parašyta
poeto giesme.

Jonų lietus
kasmė
per jonines
lija...
Pamiršę dienos
šienpiovius,
per naktį braidžioja
po pievas...
Rasotos brydės-
žalios upės
į ryto taurę laša;
išgerk ir tu
paparčio žiedo
geidžiamo nektaro,
ir aš...
kurio seniai negėriau...
kad liktume abu
žali lyg medžiai
per naktį
upėje žiedų...

tarp medžių dar klaidžioja vėjas
lyg šuo pasiklydęs ryte;
pamišelio žvilgsniu žvelgiu
į skubėjimą gatvės, į
juoką besaikį...
traukulius generuojančios mintys
svaigsta reklamos minioj,
ties miesto pažliugusiais vartais...

nesugrįš traukiniai, neūkaus
per naktį per sapną;
nebeliko dienų,
ir net bėgių...
kad bėgtum pabėgiais
vaikystės kojom basom,
priglustum veidu prie bėgio-
išgirstum... ir spėtum kristi į žolę
žemyn laiku-
laimingas ir nugalėjęs

tarp medžių dar klaidžioja vėjas,
akys vis ieško šviesos:
tarp šešėlių nesimato veidų
ir žingsniai be tikslo nutolę...
nebeliko spalvų,
ir svajonės mažos, kuri dar
parbėgtų basa
prisiglausti

55

Laikas

pirmoji paukščio giesmė
pažadino medžius,
ir žmones,
pumpuro tylią svajonę,
ir tave, vis dar laukiantį...
ten aukštai, virš pušų,
sukasi grįžtantis saulės
laikrodis,
sekundėmis laša sula
į delnus, į gyvenimo indą,
į peršautą kareivio šalmą...
į skausmą, į vienatvę,
į praradimus,
į išgasdinto vaiko šauksmą,
į pamirštą džiaugsmą
į ieškojimą savęs,
į gailestį artimo
į regėjimą naują...

dar sustingęs leduos
tavo gyvenimo laikas,
atrodo tamsa seniai pasibaigus,
ir nerimo šešėliams
nelikę erdvės...
ten aukštai, virš tavęs
dieviškoji šviesa-
palaima ją regėti,
ir paukščio giesmė -
laimingas ją girdėti,
o žemėj prasidėjęs
naujas žydėjimo laikas,
ir gyva pavasario upė...

laukia tavęs

LAUKIMAS

Tyla,
tik žvaigždės danguje
be nerimo,
su spindinčiu džiaugsmu
tave dar šaukia...
Laukimo ašara širdy
su ilgesiu tyliu
į kelią žvelgia
ir žingsnių grįstančių
vis laukia...
Gal pasibels akimirka laukta,
svajonė grįžusi, pavargus
po metų gan ilgų,
po žydinčių pavasarių,
po nerimo dienų
ir skausmo pelenų...
Pabels...

Jaunystės meilės angelo
žiedai ir žodžiai
susigeria medum
į motinos laukimą;
pasaulis lieka mažas,
gyvenimas toks didelis-
kai vaisius pasibeldžia
po širdim...
Išeina moteris tyli
į vėtrų baltą pūgą;
žvaigždėtas takas baltas,
ir žingsniai baltame sapne.
Nauja gyvenimo pradžia

surinka kūdikio balsu,
jo aidą atkartoja
rytmetis sužvarbęs...

Laukimas tyloje-
visi garsai nutolę
ir likę tavyje:
dar besibeldžianti širdis-
lyg mažas vaikas,basas
žengiantis per šaltą aslą
pirmus žingsnius
į ištiestas rankas,
į artimųjų džiugesį ir juoką.-
nukrenta skausmingai vienas.

Grižtančios motinos
vaiko laukimas-
tas nesustabdomas
bėgimas į kelią ir
baimingas žvelgimas į
pažįstamą tolį...
Saldus lyg saldainis
iš motinos rankų-
noras išvyst iš toli ,kelyje
mamos gėlėtą skarelę,
iš miesto grižtančią ,
su nešuliais rankose,
pilną šviesos ir švelnumo,
prisiglaust prie josios rankų
dulkėtu ašarotu veidu
ir pasilikti mažu mažu.

Ar varpas varpinėję skamba,
ar motinų širdys ,
laukiančios savo vaikų?
Garsas graudus,net skausmingas...
Gal sugrįžo viltis ir
pavargus tiesa,
beieškančios tavo namų.
Budėk,neužmerki akių,
kai pabels į duris-
ar turėsi dvasios apsiaustą
kelionei?

Paveikslas ir senis

Kas rytą sugrįžtu
prie molberto ,
per naktį spalvos,
iš mano atminties
atsigėrę vėsos,
neramios ir veržlios,
pilnos geidžiamiausių norų
išsilaisvint erdvėj,
ne kasdien paklusnios
mano teptukui ir minčiai.
Dirbtuvėj senoj dar gyva
besiblaškanti prieš molbertą
dažais aptaškyta kėdė,
vakarais atsisuka
prieš langą ir žiūri
į tamsą lig ryto.
Siluetas- grakštusis šešėlis
nuo žvakės šviesos,
dar vis krinta ant drobės
lyg moters apvaizda
besiblaškanti jaunystės sode,
dvi besisupančios vėjų,
žalios kriaušės
pilnos aistros,
nukrenta į paveikslo
nesuteptą erdvę.

.

Kas rytą grįžtu
prie pradėto paveikslo-
jos veidas ir žvilgsnis išlikę,
ir alsavimas girdis...
O ašaros perlais pabirę
kintančio krioklio dugne.
Gyvenimo akmenys tylūs
ant kelių sukniubę,
plauna veidus tekmėj,
raidėm išrašytus,
ir kalbas kaip žmonės
giliai srovėje.

Kas rytą vėl sugrįžtu
prie gyvenimo drobės:
vakar buvę žalos spalvos
paveiksle vis tolsta
ir žjėdlapiai pavirtę drugiais
plasnoja vėjų;
po buvusio žydėjimo-
išlikusi vienatvė ir rimtis.

Tapyta ryto saulė,
alsuojanti vėsa,
per ežerą ateinanti,
per visą ryto ir paveikslo erdvę-
šią dieną jau nutolus horizonte:
maža, neieškanti manęs;
reikia eiti keliu, į paveikslą,
sugrąžinti spalvas,
vakar šviesa pažymėtas kelias,
jame žingsniai, žodžiai,
meilė ir juokas
ir artėjimas šventas ...
Šiandien paveiksle
kelio nėra, jis nutolęs,
nesigirdi žodžių ir žingsnių,
juo eina kiti, nepažįstami,
nesisveikina, skubantys,
sulinkę nuo nešulių,
be dainos ir veidų...
Melsva ežerų spalva
ir padangės vaiskumas
su baltais debesėliais
matau- paveiksle tolsta,
dar liko eriuko pėdų vandens,
iš jos gali atsigert
rytinės kavos...

59

Kas rytą prie molberto
išgirstu negirdėtų istorijų
apie save ir paveikslus,
iškeliačius seniai pro vartus.
Sugrįžus šluba atmintis,
vidurnakčiais garsiai kvatojas,
kai paveikslus garsiai vardais
tuščiam name šaukiu
ir kviečiu grįžti namo.
Kas rytą paveiksliui
senas jaunystės spalvas gražinu.:
kasdien tai kartojas:
vizijos ir vaizdiniai vieni kitus užkloja,
paslėpia nuo piktos akies, užkalbėjimo...
Kas atvers tuos spalvų lapus,
kas perskaitys,
ar sudegins kaip senas knygas,
neskaitytus laiškus,
veidus nuotraukose...
Paveikslas reljefinis,
sunkus kaip kalnas,
su savo šviesa ir ledynais,
su savo paslaptimis ir pagunda.,
su akimirų ir dienų ryšulėliais...

Lyg maldą ,
paskutinę spalvą,
pasilieku savo
kelionei,

atsisveikinęs senąją kėdę.

Šviesos ir gerumo

ir rankų užtenka,
kad grūdą rugsėjy
naujai duonai išbertum
ir lauktum...
Geras laukimas-
pilnas palaimos,
kai kalas į šviesą
nematomas grūdas,
kaip žodis,
turėdamas viltį,
kad valgyt
bus kam.
#

per naktį
per naktį
krito sode obuoliai,
dusliai dunksėjo
mėnesienos žingsniai,
ji vaikščiojo
lyg moteris basa
po tavo neužmerktą sapną.

atnešk neskintą obuolį,
nesi Adomas,
kurio sapne ieškojo
per naktį
neužmigus moteris
ir žengė į artumo
glėbį

jei meilės angelas
išties sparnus
virš mėnesienos sodo
ant jūsų kūnų kris
apsvaigę obuoliai,
o sapnuose-
vaikų balsai
pakvies į lietų,
obuolių

JUOZAS MICKEVIČIUS

(Garliava)

Buvo

Buvo vaikystė graži..
Buvom berniukai, mergaitės.
Viską norėjom pažint,
Pirmą raidelę kai raitėm.

Buvo jaunystėj gėlių:
Grožis ir jausmas svaigino.
Pirmą išgirdus „Myliu“
Širdys netilpo krūtinėj.

Buvo vestuvės. Žiedai
Amžiną meilę žadėjo...
Laimė, kur Tu paklydai?
Kerinčios akys pilkėja.

Kartais mums buvo smagu,
Krištolo taurės skambėjo...
Kiek nebėra jau draugų?
Jie dar gyventi norėjo..,

Liks ir po mūsų Dangus.
Žemė pražūti tik gali,
Kai nužmogėjęs žmogus,
Žemėje velniavą kelia.

Plaštakė

Jei kartais pavargus plaštakė
Prie tavojo lango atskris, Vaidensis tau mylimos akys,
O mintys į praeitį grįš...

Nutolo jaunystė patrakus
Ir pirmas svaigus bučinyš...
Tik beldžias į stiklą plaštakė Jaunystėj taip belsdavo Jis.

Atverti tą seną langelį
Ar tavo širdelė išdrįs?!
Gal baigės jo žemiškas kelias? Gal tai ne plaštakė, o Jis?

Mamai

Kur tu, jaunyste mano? Kas man klaidas atleis? Palaimink mane, mama, Kaip laiminai kadais.

Kai širdyje sutemę,
Kai veržiasi raudaj Palaimink mane, mama, Palaimink - kaip tada.

Gyvenimas tas mano
Gal greitai jau praeis..., Palaimink mane, mama!
Ir, jei gali, atleisk.

Palaimink mane, mama, Palaiminki dažnai!...
Nors Tau ant kapo šlama Gimtinės mūs beržai.

Mano kaimas

Mano kaimas šlaituose paskendęs, Nuostabiausioj dainoj vyturių.
Mano kaimo gražiausios legendos
Ir kalba, kurią aš dar turiu.

Čia pavasarį gandras parlydi,
Dega akys žibučių jaunų.
Nuo pavasario geismo paklydęs Negaliu nerašyti dainų.

Į dainas aš norėčiau sudėti
Net mažiausią gėlelę laukų.
Gimtą kaimą. Ir Mamą. Ir Tėtį. Atminimą jaunystės laikų.

Tą pirkelių pažįstamą dūmą,
Tyrą žvilgsnį mergaitės jaunos.
Lai širdyje pavasariai būna, Nesibijantys amžiaus šalnos.

Skrenda mintys

Skrenda mintys sparnuotosios mano
Prie Dubysos žaliųjų krantų,
Kur lietuviai per amžius gyvena—
Prie Ariogalos bokštų baltų.

Kur santūrūs, mieli man Raseiniai, Pasipuošus rasom Raseika...
Gimti žodžiai man skamba kaip dainos,
Kai lietuviška girdis šneka.

Čia užgimsta drąsiausios svajonės,
Kur lopšinę dainavo Mama.
Lietuva čia, Dubysa, Maironis
Ir negęstanti meilė mana.

Tu ateik prie Dubysos į slėnį,

Kada žaros auksinės pražys.
Ir jausmus, ir širdis meilė vienys,
O paparčiai mums žiedus barstys.

Skrenda mintys sparnuotosios mano
Prie Dubysos žaliųjų krantų.
Kur lietuviai per amžius gyvena,
Čia mes laimę surasim kartu.

Tu ateik pasvajot...

Tu ateik pasvajot prie šaltinio
Tais jaunystės vingiuotais takais. Pažiūrėk, kaip upeliai ištvinę,
Kai pavasaris skuba laukais.

Danguje - vyturių sutartinė
Tau pailsusią širdį paguos...
Atsikvėps vėl pavargus krūtinė, Atsigaus vyšnių sodo žieduos. -

Kai budės tau žvaigždė vakarinė
Ir neges žiburėlis languos,
Tu ateik pasvajot prie šaltinio-
Jo čiurlenimas širdį paguos.

Neliūdėk, jei manęs čia nerasi,
Tau raiba gegutėlė kukuos. Prisimink, kada buvome dviese,-
Valandėlę tos laimės trumpos...

63

Lieptas

Per upelį - siauras lieptas,
Ieva, žydinti šalia.
Kiek atodūsių čia slėpta,
Pasakyti nevalia.

Būta laimės, būta juoko...
Būta vasaros žaibų,
Kai, turėklui lūžus, šokom
Į upelį mes abu.

O paskui rūbus džiovinom,
Laužas degė vis karščiau.
Tik abu mes šiandien žinom,
Kaip vis glaudėmės arčiau.

Per upelį lieptas tįso,
Neša nuotakas žavias.
Ir laimingos poros visos,
Jeigu lieptą savo ras.

Vaikšto laimė

Prie sodybų - gėlynai pražydę
Ir aukšti ąžuolai pakeleš.
Niekada nesijausi paklydęs -
Įsvečius butkiškiečiai pakvies.

Čia tyriausi šaltiniai pagirdo.
Ir gardžiausia čia klevo sula.
Čia gerumas visiems glosto širdį,
Prie Dubysos, kai skamba daina.

Meilė žiedlapius neša iš tolių,
Dainų žodžiais į širdį jie kris. Butkiškiet, Tu mylimas broli,
Tau juk duota dainoriaus širdis.

Ir gimtinė skęsta dainose
Pasipuošusi rūbais žaliais.
Tik dainoj, tik širdim sužinosi –
Vaikšto laimė gimtinės keliais.
Juozapas Mickevičius

Baltas skėtis

Aš skėtį baltą išsiskleisiu,
Nuo saulės ir nuo mėlyno dangaus,
Nepastebėtas prie tavęs prieisiu,
Ištarsiu tyliai, - bus lietaus.

Tu paprašysi: - ir mane priimki,
Aš atsakysiu: - priimsiu, vietos daug,
Suglusime, aprimsime
Ir lauksime bent lašo iš dangaus.

Dangau! Lietaus! Lietaus! Dangau!
Užlyk, – aš mintyse meldžiu,
Kol tu šalia, kol aš tavęs nepraradau.
Kol skėtis vienas, o mes tik du.

Ir nutūpė ant skėčio pirmas lašas,
Pirmieji pranašai ilgai lauktos audros...
Ir virpame abu, mintyse prašome, -
Drugeli baltas, lietuti, nesustok.

Iš vasaros miego pabudęs

Iš vasaros miego pabudęs
Beldžias į langą ruduo,
Žvelgia į veidą ir gundo
Per tėviškę eiti su juo.

Kviečia pakelt klevo lapą,
Kaštoną ant delno padėt,
Dar kartą pažvelgti į saulę
Ir pogulio ją palydėt.

Per pilnatį bristi į pievą,
Pajusti kaip kanda šalna,
Kaip badosi aštrios ražienos
Ir gervės kaip klykia nakčia.

O rytą matyti kaip drasko
Pakirdusi saulė miglas,
Voratinkliais ašaros blaškos
Ir kojas bučiuoja rasa.

Dienos trumpėja ir neša

Lietų akordais skambiais,
Tarytum nenuorama prašo
Ugneleį įpūst vakarais.

Iš vasaros miego pabudęs,
Pakirdęs apgirtęs ruduo,
Lapkričio vėjais atūžęs
Ir aš nenurimsiu su juo.

Kerėjimas

Jūra, jūruže, kiek ašarų čia!
Iš lėto nuslopsta skausmo banga,
Smėlyje slepias paskutiniai purslai,
Eitum pakrante be galo ilgai.

Vėjas į veidą daužo krantus,
Putoja vynos sūrus ir rūstus,
Aplėbia sielą rankom šaltom,
Keliantum įbridęs jos glūdumon.

Nelaukia jūružė manęs nei tavęs,
Atritino bangos geltonas svajas,
Tik vėjas pakėlęs šūsnį smilčių,
Po kojomis paslėpė pilį vilčių.

Eini ir eini pakrante ilgai,
Kol saulė nuskęsta, tai žalčio kerai,
Vingiuotas pasaulis it krantas koksai,
Kelią ir jūrą mums renka dievai.

Jūra, jūruže, kiek ašarų čia!
Iš lėto nuslopsta skausmo banga,
Žvaigždės aukštybėse mirga ramiai
Jūra, jūruže, kam tie kerai?

Klevo varis

Klevo varis širdį užrakino,
Laša kraujas žemėn putinų,
Auskarais auksiniais padabino
Baltą beržą prie gimtų namų.

Ryto saulė bando pušį kelti,
Liepų turtą slėpti aviliuos...
Gal jau bėgti ir vartus atkelti,
Kad pakilus, jaustūs kaip namuos?

Rymo gluosnis – liūdesys jo sieloj,

Eglė slepiasi po žalia skara...
Ir kodėl taip skaudžiai bėga dienos,
Kas mūs laukia pirkioj vakare?

Suks ratelį, lino bėgs takelis,
Skimbčios šeivos – staklių auskarai,
Žiburys ilgai kabės prie kelio,
Žais šešėliais tyliai vakarais.

Jis pareis – ar lauki, ar nelauki,
Bus dosnus, o gal kažką atims,
Gervės klykaus pilnaty palaukėj...
Tai ruduo! Jis širdį atrakins.

Liepa

Palinkusi, prie kelio kantriai stovi
Senoji liepa nulaužta šaka,
Kažkam į ateitį ji kelią rodė,
Gyvenimui kažkam ji buvo atrama.

Pro ją žmogus į šienapjūtę ėjo,
Pro ją keliavo į tolimas dausas,
Vaikai mediniu žirgeliu straksėjo,
Dūsavo bitės parėjusios nakčia.

Tebešlama arimais apvagota liepa,
Tik kelio jau seniai prie josios nebėra,
Laukais prie jos ateinama užsėtais
Ir naktimis nežiūri niekas į žvaigždes.

Išaušus rytui vėjas nudžiovina rasą,
Lyg ašaras nušluosto baltais debesimis,
Nebėra sielos, nebėra audimo rašto
Tik seno arklo geležis dar žemėje gyva.

Maratonas

Koks ilgas kelias žmogui duotas!
Nuo pradėjimo gyvasties ligi mirties,
Nuo pirmo žodžio ligi klaidų išpažinties,
Nuo pirmo bučinio lig aukso sukakties,
Nuo pirmo spjūvio lig kameros gelmės...

Koks ilgas kelias žmogui duotas!
Kad nėr kada apsidairyt, sustot,
Pažvelgt į dangų, žvaigždes susiskaičiuot,
Pajusti kvapą rytmetį rasos, gėlės,
Išgirsti vyturio dainavimą kai saulė patekės...

Koks ilgas kelias žmogui duotas!
Jam reikia atjautos ir paspirties
Pasistatyti namui, gyvenimui suteikt prasmės,
Suvokti raštą ir sielą turiniui įkvėpt,
Atvėrus knygą, švaria ranka lapus paliest...

Koks ilgas kelias žmogui duotas!
Susimąstyt – kam gyveni?
Kam duoną valgai, grūdus į žemę kam beri,
Kam kalaviją pasiėmęs per žemės ašaras brendi,
Kam vaiką virkdai numetęs patvory?

Koks ilgas kelias žmogui duotas!
Suvokti meilei ir tai, vardan ko gyveni?
Sustok! Apsidairyk! Suprask! Kodėl eini?
Atverk akis į dangų prie seno kryžiaus pakely,
Jame prasmė ir nesvarbu kokių keliu eini.
Tai m a r a t o n a s. Pradžia be pabaigos.
Juk gyveni!

Medis

Man medžiai patinka, gyvenimas jų,
Šaknimis į žemę, šakomis virš žvaigždžių,
Iš žemės paėmę gyvybės syvus,
Gražina sunkiai brandintus vaisius.

Žmogus kaip medis, pakėlęs šakas,
Į saulę žvelgia ištiesęs rankas,
Tvirtai suleidęs į gruntą šaknis
Vagoja žemę per dienas ir naktis.

Surenka vaisių rudens darganoj,
Po medžiu glaudžias metų eigoj,
Vasarą duoda pavėsį dažnai,
Žiemą sušildo laužo gaisai.

Kiekvienas lyg medis esame mes,
Pabudę į dangų keliam rankas,
Dieną kiekvieną nokinam vaisius,
Rudeniui stojus skaičiuojam triūsus.

Gyvenimo metai praskrieja laukais,
Po medžiu atsisėdęs viltingai mąstai,
Jis pragyveno tavuosius metus,
Į žemę atgulsi, jis patalu bus.

Saulėlydžio varsos raudonos

Saulėlydžio varsos raudonos,
Klevų dar žali apdarai,
Išbirusios naktys prie kluono
Ir topolio sniego kalnai.

Berželiai, liepas pakvietę,
Šukuoja žaliąsias kasas,
Jurginai žiedus veik išmėtę,
Klajoja po šaltas rasas.

Kaštonai ir ievos nemiega,
Skaičiuoja žvaigždes migloje,
Pašėlusiai ilgos dar dienos
Priklydę nakties žaroje.

Išeičiau ir krisčiau į pievą,
Paskęsčiau žvaigždžių tyloje,
Lakštingalos miega, negieda,
Klajoja žiogai tamsoje.

Gyvenimo grožiui suvokti
Nereikia jokių pastangų,
Saulėlydžio varsos raudonos
Tai gaisras mūsų širdžių.

69

Šypsenėlė

Mažutis saulės spindulėlis
Paglostė vėją rankele
Ir pakenęs debesėlį
Nuskriejo žemėn pas tave.

Pašildė skruostą, strazdanėlę,
Nosytę palietė lengvai,
Paglostė švelniai tavo lūpas
Ir šypsenėlė gimė nelauktai.

Aš laikiu jos speiguotą žiemą,
Pavasarį kai žydi putinai,
Kai vasarą dejuoja kėnis
Ir rudenį kai sirpsta obuoliai.

Ryte kai beldžiasi į stiklą paukštis,
Vidudienį kai bitės dūzgia aviliuos
Ir vakare kai saulė slepiasi gluosny
Aš laikiu jos — gal aplankys sapne.

Mažutis saulės spindulėlis

Ižiebęs šypseną veide
Gražu — gyvenime kai lydi
Tave saulutė, meilė ir svaja.

Žvaigždžių šviesa

Žvaigždžių šviesa,
Dangaus juodam skliaute pabirusios svajonės.
Gal šianakt kris ir pasibaigs vienos iš jų kelionė?
Į mano delnus.
Pripildys gyvasties ir išsipildymo tikrovės
Ir meilės, kurią dalinčiau, parsinešęs iš šventovės.
Tik tau vienai,
Kuri mano pėdom kas dieną nuolankiai keliauji
Ir neprašai žvaigždžių šviesos įdėti tau į saują,
O gal į širdį?
Juk ji tokia maža, jai reikia išsiplėst, dalinti,
Pažint pasaulį, žmogų, upę, saulę ir nenuvilti
Paukštelio mažo.
Juk jis kiekvieną dieną arčiausiai prie žvaigždžių.
Deja, deja nemato jų šviesos, jų spindinčių akių.
O aš tikiu,
Kad praregės paukštelis mažas, kartu su juo ir tu
Ir pamatysite, kiek daug svajonių spindi nakties metu...
Tik nemiegok,
Atverk akis, į dangų pažiūrėk ir paprašyk
Vienos vienintelės žvaigždės. Nukrisk ir aplankyk
Mane, ištroškusią šviesos.
Jinai nukris...

Mūsų kelias

Aš visada mąstysiu apie kelią,
Apie Tave, kurs juo neklupdamas eini,
Rankas Tavas, kurios lyg aklą veda
Prie ežero, kur žuvys šventos vandeny.

Aš visada mąstysiu apie šviesą,
Kuria aplink save keliaudamas skleidi,
Kiekvieną mažutėlių pėdą, šiltą ir atvėsusią
Gyvenimo prasme pripildai, kur tiktai eini.

Aš visada mąstysiu apie meilę,
Kurią, kas rūbą Tavo lietė, dalinai,
Kas Tave sekė per dykumas paliege
O Tu jiems pranašu į ateitį buvai.
Aš visada mąstysiu apie kelią...

JŪRATĖ SUČYLAITĖ

(Klaipėda)

Nuovargis

Lyja.

Mano sausame kambaryje
durys pamiršo kelią,
laikrodis – ne dangumi,
migla užklotas.

Sienos apkurtusios –
vieneri metai be juoko,
ryto muziką nustelbia
išeinančiosios memuaruose
atgijusios dejonės.

Sakiau, neižodinsiu nuovargio –
ne vakarui, ne nakčiai gimiau.
Vėjas trūkteli langą,
krinta nuo stalo vaza,
gėlės seniai nužydėjusios.

Iš sauso kambario
į liūtį išeinu –
plaunu akis
tolių atmintimi.

Šalti lašai suvilgo lūpas –
duonos, kalbos,
komunijos skonis.
Neišduosiu savęs ir namų,
širdie, prisipildyk gyvenimo.

Lietus į stiklą

Vienas per kitą lipa, stumdosi,
veidais prie stiklo prisiploja,
klausia, laukia, žvelgia rūščiai
maži šlapi teisėjai,
vandeninės rutulinės togos.

Šiapus durų –
pasaulis sausas, šiltas ir saugus,
tiktai debesis užgriuvo namą,
tik šaltis lašų veiduos,
tik vandeniniai kumščiai puola,
daužo mano langą.

Aš nekalta,
tik parkeryje rašalas uždžiūvo,
tik lentynose apdulko knygos,
tik veidrodis jau nieko neatspindi:
šukė šeimos, šukė kalbos,
šukė kelionių ir ilgesio.

Širdis paklydusi
tarp vakar ir šiandien
belaisvio ratus suka krūtinėje,
o už lango nuosprendį skaito
griaustinis jaunystės audrų.

Skiriu savo vyrui

Nuo ryto ligi išnaktų
Save aš dalinu.
Ir, kai atslenka sutemos,
Visai nebėr jėgų.
Atleisk, brangusis, mylimas,
Tau laiko pristingu.
Jaučiuos žvake sudegusia,
Liepsnot nebėr jėgų.
Visiems šviečiu gyvenime,
Tiktai Tave skriaudžiu.
Iš Tavęs meilę atimu,
Vis teisinuos – skubu.
Lekiu, vis bėgu rūpesčiuos,
Pro šalį praeinu.
O Tu ilgiesi, lauki vis,
Aš viską suprantu.
Vis pažadu Tau dėmesį,
Tuo pat ir pamirštu.
Kitiems padėti noriu aš,
Atstumt nebegaliu.
Savęs už tokį elgesį
Pateisint negaliu,
Juk žmogų artimiausią
Be pagrindo baudžiu.
Tau ačiū už kantrumą,
Dėkinga Tau esu.
Prašau nenusisukti,
Aš taip Tave myliu...

Dainiui Kepeniui / baigiantis sveikuolių stovyklai

Savęs labirintuos paklydę,
Susirinkom ieškoti šviesos.
Jumyse savo viltį išvydę,
Pasisemti atvykom tiesos.

Kiekvienam mūsų ištiesėt ranką.
Nešykstėjot širdies šilumos.
Patarimą nepaprastai brangų
Dovanojot lyg šviesą delnuos.

Jūs parodėte kelią į laisvę.
Nebijoti išmokėt tamsos,

Jei reikės į gelmes pasinerti
Ir pakilti virš žemės visos.

Iš dangaus mokėt jėgą sau semti,
Nenešioti savy sutemos.
Dvasią, sielą prikėlėt gyventi.
Kūnui davėte startui jėgos.

Jumyse tiek žinių, patyrimo,
Tiek stiprybės, tiek valios, šviesos.
Dieve duok, kad tauta suklestėtų
Jus matydama savo vedliuos.

Viltis

Leiskit Leiskite mane skraidyti
Jūs atriškit žemės trauką
Leiskite lengvu paukščiu sklandyti
Kad aukštai aukštai pakilčiau
Virš pilkos būties galybės
Leiskite man susiliesti
Su saulėlydžio grožybe
Duokit teisę prisiliesti
Prie šaltos žvaigždžių didybės
Sužavėtai nusilenkti
Prieš vaivorykštės puikybę
Ir tegul sparnus nusvilsiu
Kaitrios saulės pakerėta
Bet nors kartą aš pakilsiu
Bus dievybė man regėta.

Daktarui Henrikui

Ar Tu rauda, ar Tu malda ?!
Ar realybė, ar svaja ?!
Ar paslaptis Tu, ar tiesa ?!
Tavy jėga, viltis, galia,...
Širdis mylėti žmogų sutverta.

Slapčiausias negales regi.
Tu gydai sielą, mintį, kūną.
Kaip gera susivokt savy...
Maniau, stebuklą žemėje nebūna.

Gal Prometėjas Tu esi,
Dievų gyvybės ugnį žmogui dovanojęs ?!
Ar prie viršukalnės aukštos
Tu nebijai prikaltas būti,
Kad žmogui taip aukojies ?!

Skiriu apakusių žmonių kančiai apraudoti

Likimo debesys juodi
Juoda spalva gyvenimą nudažė.
Į saulę nuostabią širdy
Juoda kančia lyg kalaviju bedė.
Nebėr spalvų, žiedų, jausmų,...
Tamsu, tamsu, vien juodas skausmas.
Jūs taip mylėjot visa tai...
Ir veržias iš krūtinės
Šiurpulingas šauksmas.
Už ką likime, Dieve, o dangau,
Tu naktį amžiną padovanojai?!
Baisu ir šalta vienuoj
Tamsybės pievom kai klajoji.

LAISVŪNĖ PETKEVIČIENĖ

(Vilnius)

Man ne vis vien kas tu esi...

Gyvenam šokio sukūry...
Klydome, suklupom nelaiku.
Praeis gal metai keleri –
Neatpažinsime kitų.

Saulėlydyje bučiny
Lyg valsas metų praeitų!
Suklupe kelsis – vėl atgys!
Nebus, kaip įprasta, kaltų.

Neprisiminsim bučinių...
Blankus paliks tik atspindys
Beprasmių švytinčių dienų!
Jas suskaičiuoti kam pavyks?

Gyvenam šokio sukūry...

Praeitį ir ateitį, kas šiandien sieja –
Akinanti tiesa ar akimirkos jautrios?
Paslėpti norėčiau apspjaudytą sielą!
Mėnulio glėbyje būna naktys nekantrios...

Medžių jautrus virpulys – ruduo artėja.
Aplink paukščių klegesys tarp žemės ir dangaus.
Saulėlydis. Gatvė, kiemas ištuštėjo.
Staiga netekome kas buvo mums brangaus!

Praeitį ir ateitį kas šiandien sieja?

Ištuštėję namai, ištuštėję!
Nebereikia tavęs – supranti.
Atrodo, nedaug man reikėjo,
Kad nesijausčiau jog atskirti.

Kas nutiko tarp mūsų visų?
Į širdį žiema vėl atėjo!
Jau nebetikim vienas kitu...
Keistai telefonas tylėjo.

Apsimetėliais tapom visi –
Kitų nebemokam suprasti.
Grįžti į namus, tau jie tušti,
Neturi jau ką beprarasti...

Ištuštėję namai, ištuštėję!

Melo siūlų aplink kamuoliai!
Norėčiau greičiau juos palikti ...
Melavai, melavai... Nežinai –
Galiu nemeluojant išlikti!

Sau gyvenime daug ko neleidau...
Nėra su kuo pakalbėti.
Planetos manęs neapleido!
Bendrauju tik tiek, kiek reikėtų!

Galiu nemeluojant išlikti...

Tylėjimas keistokas...
Nemokam išklaudyti.
Duslus bespalvis tonas –
Gyvybės nematyti.

Neturi laiko niekas,
Paprastus – nei minutes.
Riešutmedis toks kietas –
Net kryptį keičia upės...

Nemokam išklaudyti!

Ar mėginai suprasti vėją
Pavasari ar vidury žiemos?
Prakalbinti, galbūt, reikėjo,
Kai spengė ausyse nuo tylumos?

Gaivaus jo gūsio pasiilgę
Nuo alinančio karščio ir kaitros.
Jėgas atgavę prisiminkim,
Kai nesuradome bendros kalbos!

Išmokau skausmą ištylėti...
Pabėgo šaltis pumpurais gležnais!
Įniršęs vėjas savo glėbį
Ne kiekvienam ir ne bet kur atvers!

Išmokau skausmą ištylėti...

Vienas nuo kito vis bėgame!
Ramybė nežinomybėje...
Rieškučiais nuoskaudas sėmėme,
Skaudžių pasekmių nematydami.

Mylime, kad nemylėtume.
Stiprybė mano silpnybėje...
Tylėjome – meilė niekieno
Savais keliais nuėjo - suklydome!

Stiprybė mano silpnybėje.

Išleisk mane iš mudviejų pasaulio!
Mes sutarėm – nežinomo kitiems...
Kiekvieną kartą, pasislėpus saulei,
Kas vakarą Tau ištariu sudie...

Mėnulio šviesoje baugi tyla.
Neišėjai. Esi arti, šalia...
Neužmirštų akimirkų banga
Švytėjo mėlyna ugnim žavia!

Aš bėgu nuo tavęs prieš savo valią!
Ir nežinau, kuriuo keliu galiu pabėgti?
Paleisk mane, jausmai ne mūsų galioj...
Retai sutvardyti kas gali sugebėt!

Nuoskaudos netoli vaikštinėja...

Užgeso mėlyna ugnis,
Baigėsi fontano šokiai!
Debesys skubėjo... Pilnatis
Virš ežero beprotiškai kvatojos!

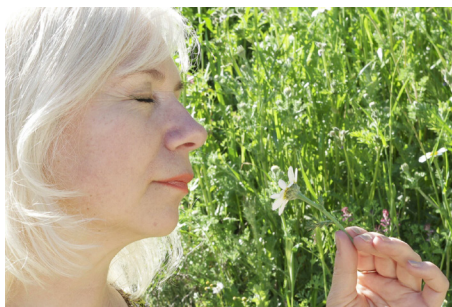
Ar ne vistiek, kas aš esu!
Jau man tas pats, ką Tu mažai.
Po pokalbio telefonu
Atleisti tau labai sunku...

Tik tiek norėjau tau priminti...
Prisimeni Saturno ir Veneros šokių?

Nejučia vienas kitą praradome.
Šelmiškos mintys šuoliuoja laike!
Šiam gyvenime aktorais tapome
Be repeticijų... ties praraja...

Beprasmiškas buvo nuobodus žaidimas..
Laimingu būti reikėtų mažai.
Jau nepakeisi – toks mano likimas.
Lieku vienumoje – kaip paprastai...

Savaime niekas tyliai nepraeina
Ir neieškokim priežasčių!
Savais keliais kas sau nueinam...
Man ne visvien kas tu esi – vėlu...

NATALJA SAMP

(Vilnius)

Joninių naktis

Joninių naktį išeisiu
Žiedo paparčio ieškoti.
Šviečiant menuliui sustosiu
Prisiminimų miške.

Jeigu galėčiau sugrįžti,
Jeigu mokėčiau atleisti –
Padovanočiau tau viltį:
Ašarą laimės delne...

Joninių naktį ateisiu,
Žiedo paparčio nerasiu.
Rasiu pražyduosį skausmą
Tavo širdies patale...

1999 metai, birželis

Lietus

Lietui lyjant, žemei šlampant
(Na ir kas...)
Susitiksime nedelsiant
Tu ir aš.

Tavo lūpos – drėgnos, karštos...
(Joms dangus!)
Bučiniai po kūną naršo
Kaip lietus.

Ir sušlapusiam pasauly
(Aš tikiu!)
Liksim dviese laukti saulės –
Aš ir tu.

2005 rugpjūčio 10 d.
Skiriama mylimam žmogui

Laimė

Senamiesčio stogais keliavo saulė.
Senamiesčio stogais ji budino pasaulį.
O laimė vijosi mane risčia.
Lietaus lašais prabildama: „Aš čia!”

O tulumoj bažnyčios varpas gaudė.
Sustingo širdyje tūnojusi rauda.
Ištirpęs laikas nekaltumu baudė –
Žadėjo laimę, bet netikslino, kada...

2006 rugsėjo 15 d.

Moteris – vyrui

Žvelgiu į tave kaip moteris
Ir, skambant Vivaldžio ilgesiui,
Kartoju vardą kaip poterius:
„...neišeik, susimildamas...”

Kasdienybės insinuacijos
Sielą mankština mėsmaalėj.
Klausydama kovo ovacijų,
Meldžiu: „...paliesk mane...”

Artėdama link išganymo,
Žengsiu žibučių kilimu.
Pirmą kartą gyvenime
Tave pavadinsiu mylimu.

2006 m. kovas

Skiriama pačioms nuostabiausiomis pasaulyje aksominėms akims

Niekada nesakyk niekada...

Niekada neišeik nepasakęs...
Sninga liepos žiedais
Ir pavargusios vasaros akys
Vėl klaidina karštais pažadais.
Niekada...

Niekada nepalik nepalietęs...
Nebylioji rasos šiluma
Aksomu padabina paletę,
Kurioje nenubusiu viena.
Niekada...

2003 liepos 23 diena
Vieversiu paleisiu

Kai atrodo, kad viskas baigėsi,
Iš tikrųjų – viskas prasideda...
Susipynusios mintys plaikstosi,
O širdis nuskęsta kūryboje.

Puritoniškoji visuomenė
Renka laimės šukes akiduobėj,
O aš uoliai ginu nuomonę:
„Patikėkit, viskas prasideda!”

Mes dar žengsim kartu vieškeliu,
Išsiskirdami – susitikdami...
Nuolat naiviai klausdami Viešpaties:
„Ar iš tikro viskas prasideda?“

Kai suprasiu, kad viskas baigėsi,
Visą skausmą delne slapstydama,
Savo viltį paleisiu vieversiu.
Ir tikėsiu – viskas prasideda...

Pagirdyti. Žmones ir širdis

Aš bijojau išsemti šulinį
Ir dangsčiau jį baimės skara.
Gert praeiviams daviau
Tik po gurkšnį,
Žolei, paukščiams-
Po lašą, deja.

Man regėjos, vanduo tas
Taip senka,
O užtekti visiems-privalu.
Ir norėjau, skubėjau uždengti
Ir apglėbt, ir išsaugot
Sykiu.

Kartą vėjas nuplėšė skarą,
Ir sužiuro mėnuo
Šulinin.
Lyg apgirtusi vandenį
Sėmiau, negailėdama
Liejau tolyn!

O jisai, susigėręs į žemę,
Vėlei virto
Pilnais kibirais.
Kiek pagirdžiau žmonių
Ir paukščių
Ir širdim, ir pilnais delnais!

Ir ūmai taip nušvito aplinkui,
Akys raibo ryto varsa!
Tik tada pamačiau,
Kaip prieš saulę
Ant šakos
Subolavo skara.

Taip miršta svajonė

Pavargusi
Ji suklumpa
Ir įsikniaubia
Į kelią.

Žingsniai
Sotūs,
Apsunkę,
Eina ir trypia ją.

Ji tyli,
Vis labiau
Glaudžias prie žemė,
Kol pavirsta...
Pačia žeme.

Kartu
Vyru Raimundui
Kol dar žemė tyli,
Kol dar aukštas dangus-
Pasėdėkim.

Dar neverkia žolė,
Tiktai paukščio giesmė-
Patylėkim.

Ir tada supranti,
Kiek užtenka nedaug-
Dar pabūkim.

Ilgiuosi vėjo

Ilgiuos pavasario
Su vėju,
Jorės vaiskuma,
Plonų suknelių,
Vėjo keliamų
Į dangų!
Tada skrendu
Aš jojo nešama,
Šviesa užplūsta
Pro žiemos
Ledinį langą.

Ilgiuosi vėjo
Vasaros tvankioj
Kaitroj,
Kad aš su juo
Pakilčiau
Ir nuskrisčiau!
Kad žodžiai,
Sunkūs ar beprasmingi
Kasdienybėje

Prie žemės
Nepiristų.

Igiuosi vėjo
Rudenio tyloj,
Kad žemių sukūrį
Pažertų
Ir iš naujo
Akis norėčiau
Nusipraust,
Kurios vėl pamatytų
Šviečiant
Saulę.

Ilgiauosi vėjo
Žiemiškoj pūgoj!
Atsimeni?
Kaip pirmo
Mūsų tango.
Tai kas,
Kad sniegas
Spindi smilkiniuos,
Tai kas,
Kad jau
Žiema už lango?

Ilgiauosi vėjo!

Lietus

Šiandien lyja
Paprastas lietus,
Ne blizgučiai krinta
Man ant veido.
Šaltas jis,
Bet nuostabiai
Gaivus,
O visi kaip
Skuba
Skėčius išsiskleisti!

Pamatau
Nedidelę mergytę,
Neskubriai
Žingsniuojančią taku.
Eina taip, tarsi
Norėtų, kad
Sulytų!
Šypsosi, ir kalba
Su lietum.

Nežinau, kada
Pirmu skėčiu
Aš užvėriau savo
Širdį lietui.
Tada rodėsi, kad
Taip saugu.
Šiandien jau
Ir aš nenoriu
Jo turėti.

Kilki, vėjau,
Nešk virš
Debesų,
Te lietus nuprausia
Mano sielą!
Gal surasiu,
Ko ilgai ieškojus,
Ko labai norėjau-
Neturėjau.

RASA KIZLAITIENĖ

(Vilnius)

Fėja

Norėčiau būti fėja:
užsivilkčiau vėjo skraistę,
apsiaučiau bangų kurpes,
išsikvėpinčiau lotoso žiedu.

Tačiau esu tik moteris,
užsivilkusi vėjo skraistę,
apsiavusi bangų kurpes,
išsikvėpinusi lotoso žiedu.

Dabar žinau, kad fėja
galiu aš būti
tik tuomet,
kai regiu Tave.

Gimtadienis

Tą žiemą,
gruodžio dvidešimt devintą
dieną,
Kalėdų spindesio nušviestas
vaikelis gimė.

Likimas jam nepagalilėjo
šviesos -
akliems kad išdalintų,
minties-
sudėtos mokslo knygon,
jausmų-
sušildžiusių visus.

Ispūdis

Tik atiduodamas save kitam
gali surasti kelią,
savas mintis, jausmus,
gyvenimo aistras.

Ir nusilenkdamas žemai
pajust, kai lūpos taria
nepakartojamus žodžius,
gyvenimo tiesas.

Galėtum rasti užmaršty
dar nesudužusį molbertą
tame kely,
kuriuo keliauju aš.

Rusenančias mintis, jausmus,
širdies liepsnas atrasti
akimirkos palietimu
manęs.

Kai praregėjimas sugrįžta,
sparnai nutolsta nuo manęs.
Tetrokštu vėlei jausti geismą,
tame kely, kuriuo keliauju aš.

Keistuolis

Neišdrįsai prieiti atsisveikint
lyg būčiau nepažįstama ar svetima-
reikėjo tolimiems draugams
suspėti pasakyti ačiū.

Nespėjai sugalvot beprasmei
kalbai žodžių, kuriuose,
jei tartumei, blizgėtų
liūto pilkos akys.

Nė nesuklydai niekuomet.
Tik mintyse žinojai
išsiskyrimo, kai, būdami šalia,
nebuvom susitikę, prasmę.

Nebuvo prisipažinimų, melo
ir niekada neprireikė ištarti-
kas mano buvo sugalvota ir netikra-
kad tu mylėjai- esmę.

Kelionė

Reikia toli nukeliauti,
suprasti- žydras dangus,
vandenyno nematomas tolis,
raudonas vynas sodrus,
vingiuoti keliai jausmais,
kurie nesibaigia.

Užtrukti reikia ilgai,
pajausti- kaupiasi debesys,

pradėjęs pliaupti lietus
smiltainio pilis nuplauna
keliaujant tolyn mintimis,
kurios nenutrūksta.

Reikia grįžti namo,
suvokt - keliavai, kad sugrįžtum
tyro vandens atsigerti
iš mano riešukučių
numalšinti troškuliui,
lydėjusiam visą kelionę.

Akimirkai reikia sustoti,
suprasti – keliaujant gali tik pajauti,
kad takas apgriuvusio namo
slenksčiu nesibaigia:
ribos neužmatomos,
gyvenimo erdvė beribė.

Kernavė

Už rankos kaip
pirmokę
nusivedei mane,
kuri dar nesupranta
pievų kvapo
po lietaus
ir saulės pasirodymo
iš debesio.

Į akis kaip
mokinei
pažvelgei tu man,
kuri dar nepajutusi
kalnų,
laipteliais kylant jausmo,
kai
nustoja lyti.

Į tolį kaip
likimą
nužvelgei tu žemę,
kai mintimis susikabinę
jautēm
vėjo nerimą,
kurio galia vėl
sugrąžino lietų.

Laukimas

Aš laukčiau tos dienos,
jei niekuomet ji neateitų.
Gyvenčiau ta viltim,
jei niekada jos nebebūtų.
Svajočiau ta būtim,
jei nieks man jos nedovanojo.
Sustočiau ties lemtim,
jei tik žinočiau- viskas baigias.

Aš laukčiau tos dienos,
nes niekuomet ji neateitų...

Paveikslas

Kai rytas
gėlei
žiedus nupiešė,
norėjau kvepėti.

Kai šviesa
paukštei
sparnus suklijavo,
skristi norėjau.

Kai vakaras
sielai
stygą įtempė,
norėjau groti.

Išeidama
pamačiau-
dailininkas
grožėjosi
savo kūrinium.

Portretas

Norėjau
visuomet matyt tavas akis,
todėl jas nupiešiau.

Bežvelgdama į jas
regiu jausmus,
kurie prasideda
žvaigždėtą vakarą
ant lauko durų slenksčio.

Matau ir
šiurkščialapio šypsni,
jo mintis,
tolyn nuskriejančias,
šilku, lietaus šešėliais.

Norėjau
niekuomet nebūti tavo,
todėl man leidai.

Pranašystė

Aš nebijau nukristi,
nes jau esu kalnuose,
matau viršūnes, sniegą,
blizgantį rytuos.

Aukštyn pakilti trokštu,
didybe vien grožiuosi,
jaučiu ledynų amžių-
jis niekad neišduos.

Galiu suklypt, nulūžti,
lyg vėtroj gyvas medis,
sustojus pasvarstyti-
ką lėmė man lemtis.

Bet pažvelgiu į dangų,
snieguotus Alpių kalnus
ir viską suprantu-
nelemta man nukrist.

Svajonės mano senos,
viltis ir meilė mano-
ji supinta jaunystės
daugeliu jausmų.

Galiu tolyn tik kilti
išmokusi keliauti
arba ištirpt lyg sniegas
ar negandos dienų.

Prisipažinimas

Liūdesį galiu sueiliuoti
arba išmesti.
Laimės taipgi sudėt
negaliu.

Ją dalimis išdalinau
Tau.

Rasos

Kai saulė leidžiasi
į sūrią bangą,
jaučiu kaip jūra
atsispindi
tavo akyse.

Nebuvo nulemta
grožėtis tavo žvilgsnio
veidrodžiu,
įbrist į gaivų jūros vandenį
ir atvėsinti aistrą
mintyse.

Išsibarsčiau jausmus
kaip vėtra smėlio trupinius-
dienos ilgiausios
ir trumpos nakties
viena nepamačiau.

Tikėsiu- tavo žvilgsnį,
kol vėlei mūsų žemė
apeis aplinkui
sūrią saulės ašį,
sutikti iš arčiau..

Stebuklinga dovana

Baltija ošia
lyg sistolės garsas
randuoto likimo
kalkėjančiom gyslom,

išmeta bangos
kas vertingiausia-
nugludinti akmenys
brangakmeniu virsta.

Surinkę, kas Išmesta buvo-
paklydę laimingi,
išgirstam diastolėj
visą pasaulį.

Tuos sielvarto akmenis
skirstau po lygiai:
Tau tenka tik vienas,

Man lieka- du.

Svajonė

Rodos, tavęs
visą gyvenimą troškau,
galvojau- pasidėsiu tave šalia,
žiūrėsiu, glostysiu.

Rodos, niekuomet tavęs
neturėjau,
nepasidėjau šalia,
nežiūrėjau, neglosčiau.

O jei būčiau turėjus tave,
ar galėčiau
pasidėti šalia,
žiūrėti į tave, glostyt?
Ar galima svajonės
gyvenime trokšti?
Negalima jos padėti šalia
nei žiūrėti į ją, nei glostyt.

Tuomet ji nebebūtų svajonė.
Gal jos net
nebenorėčiau turėti,
nei žiūrėti, nei liesti.

93

Teatras

Gal mielai publikai ir nepatiks-
spektaklio pabaigai aš pasakysiu:
Kad meilė tikrai ta didi, kuri
kaip teatras- dar nepabodęs- pasibaigia.

Betgi galiu paaiškinti siužetą detaliau:
Prasideda spektaklis nuo jausmų,
Minties vienos ir žvilgsnio šokio,
kurio aistra netrukus atsiskleidžia.

Scena išdekoruota prabanga: taurė raudono vyno,
kvepianti kava, žvakidė, smilksinti ant stalo.
Šešėlius du suartina tamsa-
nejau žiūrovui nedrąsu pažvelgti į save- be melo!

Vaidinimo tokio libretą mums
dar teko laimė suvaidint- likimui ačiū mano, tavo.
Išeit į sceną, publikai šypsotis, nusilenkt -
plojimams rimstant tolimoj išgirdus- bravo, bravo!

Ryškas šviesas teatre užgesinus
ir degusios aistros liepsnomis nurimus,
scenarijų galiu padėti į lentyną.
Ir meilę. Suvaidinta puikiai. Paliks prisiminimai.

Trakai

Kaip
širdžiai praeitim
nustoti plakti
įsakyti,

jei
nesudegusią akimirką
ateinant
paskutinę aš jaučiu?

Gal
pilį griūvančią
iš pelenų
pavyko atstatyti,

bet
smilkstančių jausmų
beverčiu akmeniu
pakeisti negaliu.

Žvaigždė

Žiūriu į
vasaros dangų
birželio
nakties.

Regiu-
žvaigždė tolima
artėja
bežiūrint.

Jaučiu-
jos tolis
žymiai
artėnis.

Nei
tavo artumas,
nutolęs
šviesmečius.

(Kėdainiai)

Alzheimeris

Net nežinau, kas aš ir kas gi tu –
Gal mano draugas, priešas ar globėjas?
Tarp ištariamų tūkstančių vardų
Nesu nei vieno niekada girdėjęs.

Aš neturiu namų bei praeities,
Aplinkui žmonės tartumei šešėliai.
Neklauski nieko apie juos išties,
Nes pasakysiu ką ne taip ir vėlei.

Sakei, kad mes gyvenome kartu,
Vaikus auginom ir genėjom sodą.
Rymodamas virš pirštų sunertų,
Bandau įsivaizduoti ir, atrodo,

Kad viskas, ką sakai – tai pramanai.
Jei nežinau, tai kaip galėjo būti?
Jei viskuo su manim tu dalinais,
Kodėl aš užriby jau žengdamas į pjūtį?

Draugė

Sveika, mieloji. Vėl tu čia?
O aš tikėjausi – negrįši...
Naktis. Tik danguje delčia
Į Grįžulo Ratus žvaigždes sukišo.

Tu klausai, ar nepasiilgau?! Ne!
Ir niekada apie tave nepagalvojau.
Minčių išvarginta galva. Deja,
Jei atvirai, kad grįši, aš žinojau...

Tau nesvarbu, ar rytas, ar diena.
Tu net iš lovos sugebi ištraukti.
Tu kaip atodūsis, kaip vėtrungės daina.
Migrena, pažadėk gyvenimo nejaukti.

RITA BIŠEIKYTĖ GATAUTĖ STARŠELSKIENĖ

(Klaipėda)

Ieva

Pravėrus langą,
Didingo grožio Ieva
Apakina mane
Melsvai baltu
Žiedų
Vainiku.

.....
Samarietišku
Žvilgsniu
Ir aš
Nušluostysiu
Tavo ašarą
Ne vieną ...
Pavasaris.
Būtis Jo rankose

Ar aušta rytas, matau Jį baltu chalatu.
Ar jau diena pareina, matau Jį baltu chalatu.
Ar vakaras vėlyvas, matau Jį baltu chalatu.
Ruduo, pavasaris - matau Jį baltu chalatu.
Švysteli Viltis – Gyvybė Jo rankose.
Plūsteli ramuma - gyvenimas tęsiasi.
Kas suskaičiuos skausmo ar džiugėsio ašaras
Ant Jo balto chalato?
Tas Jo vardą atspės ir dėkos.
Tik vienai minutei į palatą užėjus -
Toj minutėj - gyvenimas mūsų. Būtis.

Dovana

Padovanojo storą ožką man
Iš keramikos
Su ragais atgal atverstais.
Už tai, kad ėjau, nesustojau
Perkūnijų gyvenimo
nakty.

Replikos į naudą

Kartą mano draugė
Įbruko man knygą „Meninos“ -
Paskaityk ir pristatyk „Tarp eilučių“* mylėtojams, skubėdama tarė.

Čia nieko gero, dar mestelėjo.
 Ta nieko atmečiau, ieškojau gero.
 Prisiminiau -
 Autorė su vienuoliu Juliumi knygą „Postiles“ parašė.
 Tenai buvo daug gero. Radau, ko ieškojau.
 Tie skyrių pavadinimai-
 Infantė bažnyčioj, infantėi pina kasas, infantė pozuoja dailininkui....
 Neatsitiktiniai pavadinimai, juos autorei parinko anonimas.
 Skačiau ... prisiminiau savo dukters Pirmosios Komunijos dieną -
 O kaip norėjome Dievui patikti!!!
 Ir norime lig šiol ...Šakota giminės šaknim
 Į dangų remiamės
 Ir gero ieškome .

Gera širdis

Gera širdis, anot Šekspyro - aukso lobis.
 Kas ją supras?
 Kas?
 Gera širdis lyg pažadėtoji žemė -
 Suveda jaunos, senus, gyvus ir mirusius....
 Eilėraščių knyga erškėčiuota eini iki saulės laidos.
 Kai aštrūs akmenys gels kojas iki kraujo,
 Maldausi Dievo malonės, apavo, apdaro...
 Kai laikas išblukins lūpas ir akis, -
 Karštis, šaltis, netektys turės vertę.
 Gal ... pasiliks vienas rėželis žemės-
 Ten lobis bus užkastas.

97

Kai žodis gimsta

Kartais žodis prasikala
 Kaip gyvybė iš lukšto,
 Kaip rugio daigas iš žemės.
 Širdis atjaunėja,
 Kai žodis toks gyvas ją paliečia.
 O žmogui Dangus –
 Atpirkėjas,
 Teisėjas.
 Į sielą pavasariai veržias
 Ir glūdi gerumo
 Lobynai...
 Žmogus tarp žmonių dar
 Gyvendamas sako –
 Aš ilsiuosi, ilsiuosi, ilsiuosi
 TAVY.
 O po kojomis
 Upės skardena:
 Nesirūpink rytojumi, širdie...

VALENTINA ŠULNIENĖ

(Panevėžys)

Būtis

Nenoriu būti aš akmuo,
Nors gal tada galėčiau tyliai aš sugert
Visų, kam skauda, skausmą...
Nenoriu būti aš medžiu,
Nors gal tada aš šaknimis
Apglėbčiau tuos, kurie išėjo...
Nenoriu būti aš paukščiu,
Nors gal tada galėčiau vėją aš pavyt
Ir danguje vilties prašyti...
Dabar esu žmogus, tad čia gyvensiu
Ir laimę žemėj rasiu savo buvimu...
V.Š.

Iš ciklo "Meilė"

Aš tavęs nesutikau dar...
Galbūt mūsų skirtingi keliai,
Gal lemtis taip panorėjo,
Ar jos per mažai meldei...
Gal, kad tu ateitum, reikia saulės
Ir pavasario pirmų gėlių...
Kad panertum veidą
Į žiedus ir vėją
Ir žinotum-čia tai tu!
V.Š.

Iš ciklo "Meilė"

Mano meilė-
Tai audros ir vėjai,
Tai laivas danguj,
Kai debesys gena
Jausmus, tarsi lietu,
Kuris krinta ant lūpų tavų
Ir tarsi karšti bučiniai
Tave liečia...
V.Š.

Laimė

Aš paprastas žmogus
Ir paprastos man reikia laimės-
Kad sniege liktų pėdos
Ir aš žinočiau kiek nueita kelio...
Ir kiek dar liko...
Kad šviestų langas naktyje-
Ir grįžčiau į namus,
Kad lauktų tarpdury
Vienintelis ir mylimas žmogus...
Ir aš pajusčiau kaip man gera.
Juk reikia tiek nedaug,
Kad būtum žmogiškai laimingas...
V.Š

Iš ciklo "Meilė"

Ar dabar tave galiu mylėti:
Medžiai numetė gelsvus lapus,
Iš dangaus, kaip ašaros į žemę,
Krinta ilgesio lietus.
Ar dabar tave galiu mylėti:
Žemę dengia baltas sniegas ir tamsa,
O širdis, tarytum ledas,
Tirpsta meilės kupina...
Ar dabar tave galiu mylėti?
Klausiu ir viliuosi, kad girdi,
Nes, ne lūpos klausia tyliai,
O iš ilgesio nerimstanti širdis...

P r o z a

ALDONA ŠIRVINSKIENĖ

SPALVOS

Kai Dievas sukūrė pasaulį, jis buvo baltas. Pats kūrėjas nustebo, bet kūrinys patiko. Vaikščiojo po baltą Žemę, už balto stalo prisėdo. Matė skrendančius baltus paukščius. Sėdi Kūrėjas, gėrasi savo darbu, bet kuo ilgiau žiūrėjo, tuo pats patikėti negalėjo. Nieko nebematė.

- Padėsiu. Neliūdėk,- kažkas prakalbo.

- Kas tu?

- Tavo sukurta spalva.

- Tu man gali padėti?- nusijuokė Dievas.

- Paimk ką nors į ranką.

Dievas pasilenkė ir paėmė baltą medžio lapą. Pasidėjo ant delno. Lapas ėmė gelsti ir virto auksiniu. Besigrožėdamas iškėlė virš galvos. Danguje ėmė šviesti auksinė saulė. Žemėje pražydo vien geltoni žiedai. Paskui pagalvojo ir tarė:

- Kažkas čia ne taip?

- Norėjote kitos spalvos. Dabar turite dvi.

Sėdi Kūrėjas, gėrasi savo darbu, bet kuo ilgiau žiūrėjo, tuo pats negalėjo patikėti.

100 - Kaip gražu! Dar noriu spalvų!

Vandenį mėlynai nudažė. Prisilietė medžių - žali. O Žemė paprašė spalvos, kad nesimatytu purvinų pėdų. Ir ją nudažė juodai.

- Dar, dar!- šaukė Dievas.

- Sustok. Beveik visas pasaulis spalvotas. O kur, aš, esu?

Man vietos neliko,- nuliūdo balta spalva.

- Pažadu, tavęs niekas neišstės. Kur truks spalvos, ten būsi tu.

Eina balta ir mato, liūdnas žmogus ant pakeleš griovio sėdi ir glosto baltą gėlę. Paklaustas atsako:

- Štai kur tikra spalva.

- Neliūdėk, būsiu su tavimi. Būsiu, kol savo nedorais darbais, netikėjimu ir ne meile mane išpurvinsi. Būsi baltas, kaip vaikas, išsaugojęs prigimtį ir man nusilenkęs. O tau, lenksis Pasaulis. Šiandieną baltos spalvos, taip mažai. Balta, tik tiesa, sąžinė, vaiko juokas ir balta pakeleš ramunė išsaugota žmogaus. Ir mirtis, išskrendanti baltu paukščiu. Visa kas tikra ir nesumeluota yra balta.

Kartais būna, taip šviesu ir turiu prisimerkti. Ne akys, o mano protas bijo baltos. Norėčiau į pasaulį kas rytą išeiti atlapota širdimi ir jausmais. Ar žinai, kaip jaučiuosi? Pasaulis pajuodęs. Spalva balta pasislėpus. Galiu ją rasti, tik tyloje.

Gimstant kiekvienam Dievas dovanojo po baltą grūdą. Ką išauginai? Kokia spalva sužydėjo tavoji gėlė?

Net balta žiema primena Žmogui, kad pasaulis gali būti švarus. Vis dažniau būna jis murzinas.

Ką tu, didysis Žmogau, gali pasakyti apie baltą pasaulį ir spalvą? Balta amžina?

Kokia tavoji spalva?

Nakties vėsa glaustosi apie kojas. Lenda po plonais drabužiais ir šaldo dienos karščio išsekintą kūną. Kurį laiką dar sėdžiu prasidariusi duris žiūrėdama į upės tamsų slėnį. Vėlus metas, tikriausiai visi jau sumigo ir nebesitiki sulaukti svečių. Paskui išlipusi iš mašinos pereinu kelis žingsnius asfaltuota aikšte ir betoniniais laipteliais leidžiuosi į pakrantės taką. Jis plačiai išmintas einančių poilsiautojų einančių prie vandens. Kojos klaiposi smėlyje ant plikų pušų šaknų. Retsykiais vos neparklumpu, nes šlepsiu užvertusi galvą į didelę mėnulio pilnatį. Toks didelis ir išsipūtęs, lyg po sočios vakarienės. Stabteliu. Lyg nusišypso.

- Žmonės miega.

Nuleidžiu akis susigėdusi. Įsibroviau be leidimo. Kaip koks monstras, sukėliau triukšmą ir mašinos šviesomis supjauščiau miegančią tamsą. Pažadindama įmigusį mišką, upę, net danguje sidabro pinigą. Kas mane atginė

vidurnaktyje prie Šventos upės? Čia visada randu sėdinčią ant kranto ramybę. Čia prisirenku gerų minčių, idėjų ir puikių sprendimų, lyg geldučių sraunioje tėkmėje.

Maloni prieblanda nusileidusi į miegantį slėnį. Tyliai mėnulio šviesa kutena savo namuose miegančiųjų skruostus ir pasąmonėje piešia malonius sapnų peizažus. Tie, kuriuos kankina sąžinė, liūdesys, baimė blaškosi ir sapnuoja košmarus. Mėnulio šviesa pro langus gula ant jų veidų versdama pripažinti nedorus savo poelgius. Mėnesiena neramina, o kelia dar didesnę neviltį, baimes, kaltes ir sumaištį protuose.

Iš lėto apžvelgiu visą dangų. Dar nė vienos žvaigždės. Mėnuo vėl šypteli, liūdnai akimi mirteli:

- Žiūrėk.

Išgirdusi šį žodį krusteliu. Prasiveria burna, bet neišleidžiu jokio garso. Ant takelio guli pusiau nulūžusi, bet dar nuo kamieno pilnai neatplyšusi šaka. Visa jėga laikosi įsikibusi žievės, ją plėsdama išilgai kamieno. Pabandau

pakelti. Deja, tik sugebu pajudinti. Per sunki. Nesugalvodama, kaip padėti paglostau nuliūdusią pušį. Ji sudejuoja. Apsisuku ir sparčiu žingsniu grįžtu prie mašinos. Skubėdama nebejačiu nelygaus tako po kojomis. Mėnesiena taip šviečia, jog puikiausiai galėčiau jos šviesoje skaityti knygą. Prie pušies grįžtu prie pušies su peiliu. Apžiūrėjusi mirstančią šaką iš apačios stipriai juo brūkšteliu per plystančią žievę. Paskutinį kartą suvaitojusi prieš mirtį triukšmingai išsitiesia prie mano kojų. Suošia pakrantės pušys. Ošimas nubanguoja miško tankme kartodamas:

- Ačiū...čiū...iū...

Patraukusi nuo takelio šaką leidžiuosi link rūkų užsiklojusios upės. Nebegirdžiu, net savo žingsnių. Krenta

sidabriniai šviesos lašeliai pro retas pušų šakas. Sidabro spindulys išsitiesia ant tako apšviesdamas mano kojas. Einu atsargiai bijodama jį užminti, bet jis lenda ir lenda po smėlėtais batais. Sidabro takas išsitiesia iki pat mėnulio.

- Eik šiuo taku.

- Ar tau neskauda?- Klausiu.

Mėnuo nusišypso. Lėtai statau kojas savo svoriu bijodama suplėšyti mėnulio juostą. Iš lengvo kylu virš takelio. Štai jau iki pusės pušų kamienų. Greitai atsiduriu virš medžių kupolų ir pakrantės pievos.

- Kaip gražu!

Sustoju. Pamirštu, kad stoviu ant trapios sidabrinio spindulio. Nesibaiminu, jog galiu slystelti ir nukristi, kas nors sugaus. Pro šakas vis krenta sidabras ant smėlio ir miegančios pakrantės žolės. O rūkas plaukia vandens paviršiumi besiprausdamas mažose bangelėse,

tik girdisi tylus tėkmės niekados nepavargstančios tėkmės šnabždesys.

- Noriu prie upės.

Rūkas susiraito, susivynioja į minkštučius baltus debesėlius ir lėtai pakyla į dangų. O aš, sidabro taku nusileidžiu ant upės. Mėnesiena sidabro žibintu apšviečia upės dugną. Vandens smilgos išsitiesę palei dugną snaudžia besisupdamos povandeninėse srovėse. Po storlūpių žolių kupštais įsirausę į smėlį miega spindinčiais žvynais žuvelės. O didžiosios žuvys susispietusios pulkeliais gilesniuose smėlėto dugno slėniuose, kur saugiausia po senais pavasario potvynių atneštais ir įstrigusiais medžių kamienais. Supa ir neša mane vėjas virš pakrantės, upės, tai vėl grįždamas virš miško.

- Nuleisk, pavargai.

Nieko mėnuo neatsako, tik šypsosi savo didele apvalia burna.

Aš vėl pakrantėje. Nugriūnu aukštiekninka į gerokai nuo pavasario paaugusią žolę. Ištiesiu rankas į šonus. Nebeturiu kūno, lyg būtų ištirpęs rūke. Danguje supasi balti debesys ir užsidega keli žvaigždžių žiburėliai. Jos sustatę lūputes piktai žiūri į mane. Suprantu, kaip drįsau suptis ant mėnulio juostos, aš žmogus.

Staiga jaučiu kažkas juda, krapštosi man po nugara.

Pasitaisau.

- Na, sunkumėlis. Miegoti neleidžia.

- Atsiprašau.- Burbtelio.

Atsistoju. Apžvelgiu galingą betoninį tiltą, kuris toks tylus būna, tik naktį. Savo didybe gąsdina, net tamsą. Ir pasuku takeliu į kalną. Tik iš kažin kur, vėl išlindęs rūkas tyliai liesdamas mano kojas palydi ligi mašinos ir grįžta į upės slėnį išsitiesdamas poilsiui.

Gilus vidurnaktis. Pirmiau mano siela blaškėsi ir merdėjo nuo dienos triukšmo nerasdama ramybės tarp žmonių. Skaudėjo mintis. Liūdesio gniaužtai draskė krūtinę ir siurbė gyvastį.

102 O dabar krūtinėje, lyg kita širdis pilna meilės, gėrio ir grožio. Nesupratau kur visas blogis dingo, gal ištirpo mėnulio šviesoje ar paskendo giliausioje upės gelmėje.

Žvaigždės šoka apie sidabro pinigą.

- Kitą kartą pakviesiu bičiulius.

- Nematys.- Mėnuo liūdnai nusišypso. Supratau. Kai jie išmoks eiti žolės nenumindami, gėlės žiedo nesužeisdami ir taip tyliai, jog negirdės, net laukinis žvėris. Tada supras ką kalba Mėnuo, Žemė, Paukštis atskridęs vandens ar rudenio Lapas pageltęs.

O aš, vis dar tebesimokau iš Gamtos.

KELIAS PAS MOČIUTĘ

Keletą dienų vaikščiojau užsigalvojusi, kaip stipriai pasiilgau savo močiutės. Tėvai kasdieną eina į kolūkio fermą. Nėra kam palydėti manęs pas močiutę. Žinau, vienos tikrai neišleis. Kelias mano kojėlėms tolimas. Pėsti nė karto neteko man eiti. Vis su arkliuku visi sugriuvę į vežimą nudardame. Guliu vežime ir žiūriu į dangų. O jis atrodo, čia pat. Išmočiutės pečiaus minkštučio pyrago. Balti debesėliai, kartais melsvai ar pilkai pasidažę lydi

vežimą iš mūsų kiemo ligi pat močiutės kiemo. Paskui kantriai laukia, kol atgal grįšime. Laukai, kalvelės ir miškeliai pasipuošę sodria žaluma, tokie mieli ir pažįstami. Diena šviesi ir šilta. Beržai lenkia žalias galvas. Paukščiai klykauja sveikindamiesi. Visi savi, nuo gimimo pažįstami. Jei į namus grįžtame pavakare. Prieblanda pamažėle leidžiasi ir gulasi ant pavargusios žemės. Tyla. Susiglaudžia žiedai, nutyla dirbusios bitelės. Muselės ir visi vabaliukai sugrižę į savo namus susirietę į kamuoliukus užmiega. Kūno nejaučiu, lyg visai jo nebūtų. Protas tyli, minčių nėra. Žiba po mažą švieselę. Lyg po stebuklingą žvaigždėlę, kad žemė iš aukštybių neatrodytų negyvėlė. Spengianti tyla, išskyrus arkliuko kanopų ir vežimo ratų garsus, apskrieja laukus, patikrina užrakintas sodybų duris. Pavargusi tyla lėtai išsities upelio slėny, o paryčiui virs baltu rūku. Besirąžydama apglėbs laukus dulksna.

Tyla rasos lašais kapsės ant lapų, snaudžiančios žolės prausdama jos žalius veidus. Taip prasidės nauja diena žadindama gyvenimui, palikdama užmarštyje rūpesčius, suteikdama viltį greičiau užaugti. Danguje švies nauja saulė.

Labiausiai patinka, kaip Bėris atsargiai statydamas kojas leidžiasi į didžiąją pakalnę, ties Malaišos upeliu. Čia

vežimas lenkiasi į vieną pusę, tai į kitą ir baisu neapvirstų. Greitai atsisėdu ir rankomis įsikabinu, kaip katinėlis nagais į vežimo lentas. Ir būna labai baisu, kai vežimas pakrypsta, o ratai įlenda į išmuštas lietaus pravėžas, o arklys suka į priešingą pusę. Nekvėpuoju. Jei kelias šlapias gyvulio kojos slysta, šlaitas status, net kelioms sekundėms stabteli, lyg galvodamas kur statyti kitą koją, nes vežimas negailestingai lipa ant kulnų, juos daužydamas. Kai pasiekiamo slėnį arklys sustoja, suprunkščia, lyg sakytų:

- Viskas gerai. Laimingai pasiekėme pakalnę.

Čia pėstiems eiti sudėtinga. Iš kairės aukštas skardžius siekiantis kelias dešimtis žingsnių. Ten apačioje į žemę

įsmegusio besiraivančio tarp krūmokšnių upelio juosta. Dar šiek kiek pavažiavę įsukame į pagrindinį asfaltuotą kelią. Deja, vos už poros šimtų metrų turime išsukti ir važiuojame lauko keliuku pagal didelį gilų griovį. Kur pavasariais atplaukia lydekų iš Marikonijų dvaro ežero. Kai vežimas susilygina su močiutės namais mediniu tiltu per griovį ir palei mažą vasarą išdžiūstantį upeliūkštį įdardame į močiutės kiemą. Jau būnant prie griovio plyšoti ima Rudis, lyg dainuotų. Kartais taip mala ratus palei savo būdą, kad neatlaikęs vinis palinksta ir šunelis su visa ilga grandine jau atidulka pasitikti mūsų tiesiai per pievą link griovio. Tada strimgalviais puolu iš važiuojančio vežimo. Numaunu dirželį nuo kaklo, juk su grandine sunku bėgti. Jis šokinėja aplinkui, o kai bandau glostyti, net pargriauna iš džiaugsmo mane ant vešlios žolės. Močiutė nebara, kai paleidžiu nuo grandinės šunelį pabėgioti. O kaip smagu ir gera, kai susikabinę už rankų einame pro didį beržą miško keliuku į Popšutės kalnelį, kur vaikščiojo pats Vaižgantas. Tada paleidžiu močiutės ranką ir einu dideliais žingsniais įsivaizduodama, kad pataikau į Vaižganto paliktas pėdas. Arba per mišką į kaimo krautuvę. Sutikę mus kaimiečiai šypsosi, o aš einu aukštai iškėlusi galvą. Čia mano močiutė. Ir visi be žodžių žino esu anūkė.

Trobos pašalyje, aptvertas tvora tetos Jurenos darželis, kad netyčia nusitraukęs ganykloje ir atklydęs gyvulys neištryptų: diemedžio palei takelį, gausybės įvairiaspalvių čiabatėlių, pinavijų, lelijų, dobiliukų, svogūnėlių, rūtų, palei sieną pilnavidurių ant ilgų kotų pusėn langų išstypusių raudonų piliarožių. Užlipu akmens laipteliais į verandą, kurios stulpai iš apačios apkalti lentomis ir sujungti suolais. Čia smagu pasėdėti, matosi toli net už griovio, kas važiuoja ar eina nuo pagrindinio kelio.

Atsargiai paklausiau mamos, kada važiuos pas močiutę, bet neatsakė. Ar negirdėjo ar nežinojo ką atsakyti?

Atsikėliau anksti. Rytas buvo gražus, bet kiek vėsokas. Dangumi vyniojosi aptingę pilki debesys, nespėję dar gerai pabusti. Broliui susiruošus į mokyklą pasisiūliau palydėti. Ėjau su broliu iki kaimo. Prie mokyklos pasakė:

- Eik namo.

Atsisveikinome. Paėjusi į kaimo pakalnę palaukiau, kol suskambės mokyklinis skambutis ir galėsiu tyliai praslinkti pro mokyklą stovinčią palei kelią. Dabar tikrai, manęs niekas nematys, kaimas pasiliko už nugaros. Smėlėtu keliuku išmargintu gražiais ratų dryžiais leidausi į beprotišką ir tolimą kelionę. Pėdinau lėtai, bet darėsi šilta. Saulė gerokai šoktelėjusi virš tamsios miško juostos kaitino. O aš apsivilkusi pliušinį paltuką. Dar paėjusi gerą kilometrą nutariau pailsėti sode, kur buvusius trobesius priminė likę akmeniniai pamatai. Pasiklojau paltuką obels pavėsyje atsiguliau ir matyt prisnūdau. Kai pabudau saulė jau buvo kažin kaip persisukusi per dangų ir švietė iš kitos pusės. Pailsėjus eiti buvo linksmiau ir lengviau. Nuo kalvos jau matyti močiutės namai, bet kelias dar tolimas. Pakibę ore virš spalvotų pievų plevendami savo mažais sparneliais gieda vieversiai. Nosį

kutena įvairiausi kvapai. O pakelės gražumas, lyg kas tyčia prisodinęs gražiausių žiedų. Priskinu močiutei saują gėlių.

Einu jau pagrioviu. Žolė iš abiejų keliuko pusių aukšta, net mano ūgio. Išdžiuvo burnytė. Labai norisi gerti. Girdžiu čiurlenantį vandenį. Į griovį čiuožte įčiuožu ir godžiai geriu iš rieškučių. Vėl ir vėl semiu. Vanduo skaidrus ir vėsus. Griovio skardis status. Išsiropšti ant šlaito pavyksta, tik keturiomis. Toliau eiti jėgų nebėra. Sėdžiu ant keliuko ir žiūriu į močiutės namus. Pailsėsiu.

- Vaikeli, tu mano. Iš kurgi?

Žiūriu ir netikiu, prieš mane močiutė stovi. Puoliau į glėbį ir įsikniaubusi į ilgą sijoną apsipilu ašaromis. Ilgai laikė mane apglėbusi. Paskui nušluostė ašaras ir paėmusi už rankos pasilenkusi sušnabždėjo:

- Lipk ant kupros.

Nuovargio, kaip nebūta. Aš taip aukštai, pačiame danguje. Pievos tokios plačios ir žydinčios. Žolė nebe tokia

jau aukšta. O rugių laukas prisėtas mėlynų rugiagėlių, lyg atsigulęs pats dangus ir saugo augančią duoną. Palei močiutės kojas trinasi šunelis.

- Rudi. Nepargriauk.

Rudis žvilgterėjo į mane, lyg pasisveikindamas ir klusniai sekė mums iš paskos. Įnešusi į kambarį paguldė į tetos Jurenos lovą ant siuvinėtų pagalvių. Atnešė molinį puodelį pieno.

- Gerk, vaikeli. Ištroškai... Tokį kelią atėjai...

Mačiau, kaip kruta močiutės lūpos, bet nebegirdėjau ką pasakoja. Užmigau. Sapne vaikščiojau su močiute po didelę žydinčią pievą. Kiek miegojau nežinau. Žiūriu, stovi močiutė su broliu prie lovos. Jau vakarėjo, saulė nebešvietė pro langus. Močiutė eidama tylėjo, tik nešė mane ant nugaros iki didžiojo asfaltuoto kelio. Atsisveikinant mačiau stipriai sučiauptas lūpas ir liūdnas akis.

- Dabar eisi pati,- ištarusi pastatė mane ant žemės ir greitai nosisuko.

Mačiau vis stovinčią, kol su broliu dingome kalvos slėnyje. Brolis penkiais metais vyresnis už mane ir jam eiti

sekėsi. Aš tekinomis bėgau iš paskos. Skaudėjo šoną ir kojeles. Išdžiuvo burnytė. Ir visą kelią iki namų verkiau.

Burnytėje buvo sūru. Norėjau gerti. Kai tik sulėtindavau žingsnį ir pradėdavau atsilikti, tuojau brolis atsigręžęs

subardavo:

- Neatsilik.

Sugrįžus į namus parvažiavusių tėvų iš darbo dar nebuvo. Griuvau į savo lovą, o kai pabudau pro pravirą langą žiūrėjo ryto saulė. Giedojo lakštingala. Kvepėjo pašalyje žydinčios rūtos ir čirškė žiogai jurginuose.

Namuose tylu ir ramu.

Visą gyvenimą ilgiuosi tos pasakiškos ramybės su žiogais ir paukščių giesmėmis. Noriu būti maža mergytė ir

laikyti močiutės didelę, ir švelnią ranką savo mažame delne.

Einu per gyvenimą, tai sustodama, tai atgal pažiūrėdama, tai į kelią, tai į rugių lauke žydinčias rugiagėles. Kiek kryžkelių ir kelelių dar apeiti teks, bet tokio puikaus, ir laimingo dulkėto laukų keliuko su vežimo ratų, ir pėdų raštais smėlyje niekados, ir nebesutinku. Atidžiau pažvelgusi iškart galiu pasakyti, kada kas praėjo ar pravažiavo, kas buvo sustojęs, ar kažko laukė. Visa palikta informacija išlieka, tereikia išmokti ją perskaityti ir pajusti kelio, rugių lauko su rugiagėlėmis kvėpavimą, norus ir nuotaiką. Tebėra vaikystės kelias, bet kitoks. Dabar manęs neatpažįsta. Užaugęs, piktas ir svetimas. Pakalbinus nieko neatsako, tik ima rėkti visa gerkle gervės pagriovyje, lyg bijotų jų kelią galiu sulesti. Pasaulis niekur neskuba, kiek pasenęs. Matau moterį nešančią

mergytę ant nugaros ir girdžiu vaikišką krykštavimą, ir čiauškėjimą. Tai buvo vienintelis

žmogus, kuris žinojo ir saugojo mano vienintelę paslaptį.

- Užaugusi būsiu artistė. Vaidinsiu kine. Kai močiutė norėsi mane pamatyti, aš vaikščiosiu ant sienos ir kalbėsiu su tavimi. Gaila, tada būsiu didelė ir nebepaneši ant kupros.

Ir atpažistu save. Noriu pašaukti, bet suprantu, jos abi dings. Geriau seksiu tyliai iš paskos tuo išpėduotu ir raižytu vaikystės smėlėtu keliuku. Ir mums visoms trims taip gera.

Girdžiu tuos pačius čiulbančius paukščius. Jaučiu jos rankytę savo dideliame delne. Kiek reikia iki laimės nueiti kelių? Mano laimė buvo trumpa, kai buvo man vos septyneri po sunkios ligos mirė močiutė.

Eiti niekur nereikia. Atmintis ir vaizduotė sukuria laimę. Ir ji pasilieka, kol protas sugeba atskirti savo taką ir savo namus. O paskui, kaip baltas rūkas praeitis užkloja akis ir kaip beprašyčiau, kokius turtus besiūlyčiau nebesugrąžina vaikystės regėjimų.

IEVA EMILIJA ROZENBERGAITE

La luz y su relacion con el arte, la cultura y la sociedad espanolas

Šviesa - tai laidininkas tarp šio pasaulio ir anapusybės. Tai aukštesnės būties iškrova šioje materijoje, sutelkusi savyje slėpiningus jutiminius kodus, vaizdinių blyksnius, atminties verpetus, būtų ir būsimų prisiminimų atšvaitus, stulbinančią poeziją, antgamtišką nuojautą, mistinį ilgesį bei miglotą dvasinės pilnatvės jausmą, kontrastuojantį su neišvengiamos vienatvės mauduliu, suintensyvėjusiu erdvėje aplink šviesos šaltinį. Žmogaus dvasia kiekvieną kartą susidūrusi su šiuo reiškiniu vienaip ar kitaip jam rezonuoja, negalėdama nusikratyti besąlyginio emocinio pavaldumo jam, sąmoningo ar pasąmoningo, pasireiškiančio skirtingomis formomis ir nusidažančio skirtingais atspalviais. Jo neužginčijama egzistencija, o drauge absoliutus nematerialumas, nesuvokiamas daugiasluoksniškumas sukuria būties nemarumo įspūdį ir pripildo būvį nežemiškos pojūčių kokybės. Todėl žmogaus veikla yra neišvengiamai susaistyta su šviesa ir net esant jos visiškam trūkumui neįmanoma nusikratyti jos antspaudo, praignoruoti jos nebuvimo, taigi ir negalvoti apie ją, nejusti jos traukos. Tad dvasiniai impulsai link sureaguoti net į mažiausias jos kibirkštis. Ir vis dėlto, aukštajame mene šviesos trūkumas yra neįmanomas, nes pats menas yra vidinės šviesos materializacija, giliausių jausmų spektro išraiška, būtent savo intesyvumu ir įtraukianti žmogų, savo skaidrumu išgryninanti dvasinį kvėpavimą. Tad polinkis į šviesos šaltinių vaizdavimą, nesvarbu ar tai būtų dangaus kūnai, ar akių blizgesys, ar tiesiog namų apšvietimas, dažnai kuriantis net kiek neblankesnę atmosferą nei natūralūs šviesos šaltiniai, yra neatsiejamas nuo daugelio menininkų kūrybos. Ir be abejo, ispanų mene, subrandintame intensyvaus saulės spindulingumo įtakos bei paveiktame pietietiško temperamento, srūvančio šiluma ir lengvumu, šviesos proveržiai yra kone nevalingi, jie nenustoja drumsti net baimės, smurto ir skausmo kuriamos tamsos. Rodos, kad net tamsesnėse, atšiauresnėse Ispanijos vietose gimęs menas yra paveldėjęs šviesos geną, kuris gali pasireikšti silpniau ar stipriau, bet mažai tikėtina, jog būtų neaktyvuotas. Ir tai nereiškia, kad skausmas jų mene atsispindi menkesnis, tiesiog net sunkiausiomis aplinkybėmis jis neatrodo kaip vienintelė tikrovė, tad būtis niekada neišsiplešia iš vilties globos.

Vienas ryškiausiai su šviesa susietų Ispanijos menininkų - graikų kilmės ispanų renesanso tapybos atstovas El Greco. Šviesa jo paveiksluose atrodo ne palikta meistro rankos prisilietimo, o nuolatos srūvanti pro įtrūkį šioje butaforinėje realybėje, užblokavusioje sielai tiesioginį kelią į dieviškuosius šaltinius. Ji visiškai atribota nuo žemiškųjų dėsningumų, šitaip atskleidžiant pagrindines spindulingumo ištakas - dvasingumą. Dailininko paveiksluose niekada nešviečia saulė, atrodo, kad šviesa susitelkusi kiekvieno

personažo viduje arba jis atspindi nematomo šaltinio šviesą. O išilgintos figūros, grakščios rankos, rodos, galinčios priklausyti tik dvasios, aristokratams, ir gilūs žvilgsniai išryškina šviesos raminamąją galią, suteikia jai asmeniškumo, prablaškančio žmogiškąją vienatvę. Nors drauge tos nematerialios figūros tarsi formuoja nepasiekiamą dvasinį idealą, keliantį nerimą ir keistai iškreipiantį realybės kontūrus. Neabejotinai prie šio įspūdžio prisideda figūrų ikoniškumas, kurį tikriausiai nulėmė El Greco ankstyvoji kūrybos patirtis gimtojoje Kretos saloje tapant ikonas. Menotyrininkai sako, kad jo figūros atrodo tarsi prikaltos drobėje, jos negali judėti į šonus ir jiems lieka tik viena padėtis - kilti į viršų. Taip pat jie pastebi, kad El Greco paveikslų šviesa yra tarsi smilkstantys pelenai lauže - atrodo, kad juos papūsi ir laužas įsiliepsnos. Ir aš absoliučiai su tuo sutinku, juk jo kūryba sklidina kone ekstaziškos įtampos, nujaučiant, kad ta antgamtiška tobulybė, kurią matai prieš save, tėra užuomina to, ką gali atverti siela, išslydusi iš žemės traukos primesto statiškumo. Taigi, man El Greco tapyba yra tarsi anapusių, būties beribiškumo paliudijimas. Atrodo, kad nežemiška šviesa, persunkusi jo kūryba, ištrina bet kokius šios realybės kontūrus ir atskleidžia dieviškosios egzistencijos gelmes. Todėl, net užvertus jo reprodukcijų knygą, kurį laiką ore lieka tos šviesos nuosėdos ir elegantiškų, trapių bei dvasingų personažų atspindžiai, jų daugiareikšmių, atidžių ir tvirtų žvilgsnių nuojauta.

Dar vienas ispanų kūrėjas, išsiskiriantis savotišku ir ypatingu šviesos panaudojimu - rašytojas Julio Llamazares. Jo romanas „La lluvia amarilla” nuo pat pradžių yra paženklintas beviltiškos, lėtinės ir neatšaukiamos apokalipsės dvelksmo. Pagrindinis veikėjas, likęs paskutinis gyventojas apleistame Pirėnų kaimelyje, pasirenka tam tikrą rezignaciją, suvokdamas kovos su likimu bei vidinio plėšymosi beprasmybę ir drauge neketindamas pats atsisakyti gyvenimo, po truputi įgyjančio vis miglotesnį pavidalą. Atšiaurios gamtos sąlygos kaimelyje atliepia veikėjo vidines audras, lankstančias apsauginę rezignacijos luobą ir vėl nurimstančias tykiame dvasios klimate, tvyrančiame už jo. Taigi kiekvienas išorinėje pilkumoje neišprastai ryškus šviesos blyksnis taip pat sukelia momentinį poveikį, savo šiluma sužadindamas ilgesį, prikeldamas grožio pojūtį, netgi skausmingą egzistencijos žavesį. Audros ir rūkas veikėja, visiškai susiliejęs su yrančia kaimelio siela, užliūliuoja, užgesina jo pojūčius, tačiau gyvybinga pavasario saulė ar sidabrinė mėnulio šviesa nuskaidrina jo vidinį peizažą, nutvieksdami užmirštas akimirkas, atgaivindami nuslopusius jausmus ir prikeldami vienatvę. Daug lengviau išsekus susijaukti į miego pasaulį, nejaučiant net menkiausio noro atsimerkti ir pažvelgti į sielos langu šliaužiojančią nykią darganotą gyvenimo masę nei užmigti apsuptam nenustygstančios gyvybės, turiningo būties alsavimo. Taigi šiuo atveju toks šviesos įsiveržimas į vienatvę ir nykimui pasmerktą veikėjo pasaulį yra tik beprasmė kankynė, turinti savy savotiško malonumo, nublankstančio skausmo akivaizdoje. Kadangi nusivylimas egzistuoja tik ten, kur yra vertė ir tikėjimas, kur jam yra patogi terpė vešėti bei daugintis, o vietoje, kurioje nelieta nei vilties, nei stiprių emocijų, nusivylimui augti sąlygos netinkamos, todėl išlaikant tam tikrą dvasinę pusiausvyrą įmanoma atsilaikyti galutinai nepalūžus. Taigi kaip kiekviena netektis tampa savaime suprantama ir neišvengiama, kiekvienas turėjimas tampa būsimos netekties atspindžiu. Šitaip netgi pats grožis savy nešioja skausmo sėklą, o laimės momentas spinduliuoja tokį siaubą, kokį įtampos atoslūgį galima atrasti gedule. Tad energingas ir užkrečiantis gamtos džiugesys, jos spindintis užtikrintumas tik sutrikdo dvasinę pagrindinio veikėjo pusiausvyrą. Vis dėlto jo gyvenime yra ir kitokio pobūdžio šviesa. Tai ugnis, turinti buitiskę, labiau izoliuojančią, intymesnę šviesą. Ji nėra nuoroda į plačius horizontus, o veikiau pabrėžia žemiškosios būsenos laikinumą. Ji puoselėja prisiminimus, bet yra atsietą nuo ateities, užtat ir prisiminimai niekuo neįpareigoja, jie tampa kažkuo savaiminiu, nepavaldžiu laikui. Todėl sėdėdamas prie židinio veikėjas panyra į ramybę, jam lengviau atsiriboti nuo egzistencijos žiaurumo. Ir visas šias šviesos funkcijas sugeria geltonas lietus. Jis energingesnis už ugnį ir tarsi ateina iš aukščiau, iš nepažįstamų tolių, tačiau jis apgaubia žmogų, užtušiodamas išorines formas. Taigi jis neša

savotišką užmarštį -jis raibuliuoja gyvybe, bet ji įgauna monotoniškumo, kuris galiausiai įtvirtina rezignaciją žmogaus viduje.

Ispanų kine šviesa taip pat atlieka svarbią funkciją. Pedro Almodovaro filmams ji suteikia asmeninio temperamento, emocinės elegancijos ir drastiškų vidinio svaigulio sklidinų asociacijų, vaizdinių bei vizijų žaismo. Almodovaro kūryboje ji paprastai prasiveržia ekstaziškais pliūpsniais gilaus būties išjautimo akimirkomis, nuslopinančiomis neramų minčių pulsavimą ir leidžiančiomis be jokių įsipareigojimų pasiduoti jausmų įgeidžiams, pasinerti į vaizdus ir gaivališką atmosferą. Režisierius mėgsta vaizduoti šviesų blyksnius tamsoje ar prieblandoje, įnešančius žaismingumo į, rodos, užgesusį pasaulį. Filme „La Ley del Deseo” C. Mauros personažas su pasimėgavimu maudosi po tamsoje melsvai švytinčia vandens šlangu, o dieną jai įėjus į bažnyčią ir netikėtai pradėjus dainuoti švelni saulės šviesa mirga tarp šešėlių. Taip pat filme vaizduojama silpnai apšviesta teatro scena, kurioje grojant muzikai mergaitė žiopčioja pagal dainą, o C. Maura jai už nugaros šėlsta iš nevilties. Šitokios akimirkos primena apie nepažajojamą žmogaus vidinę jėgą, dažnai prigesintą gyvenimo slogumo, tačiau nesiliaujančią egzistuoti ir pasirengusią atgyti sulig pirmuoju šilumos pliūpsniu. Šios gyvybingos situacijos įsiveržia į nerimo, skausmo ir sumaišties laikotarpius ir iš pažiūros jos atrodo absurdiškos, tačiau, regint tą natūralumą ir atsipalaidavimą su kuriuo personažai į jas pasineria, tampa aišku, kad jos yra būtina jų egzistencijos sąlyga. Almodovaras geba sužadinti neįprastą, keistomis kutenančiomis bangomis vilnijantį juoką įvairių objektų viduje ir taip padeda personažams užmegzti kontaktą su keisčiausiomis gyvenimo formomis, praignoruoti atstumą tarp savęs ir neaprėpiamybės. Filme „Todo sobre mi madre“ jis vaizduoja kaip neseniai sūnaus netekusi motina naktį važiuoja pranešti apie nutikimą jo tėvui. Scena sklidina pasmerkto niekada iki galo neišnykti skausmo, tačiau aplink šmirinėja apšviesti transvestitai, gausu žiburių, fone groja temperamentinga muzika ir visa tai suteikia mistinės ramybės, gilaus, nors ir komplikuito bendrumo su pasauliu jausmą, rodos, tarsi moters sieloje po truputį gimsta nuolankus susitaikymas su būties laikinumu, slopinantis sielvartą. Toks dvejopas santykis su pasauliu atsiskleidžia ir liepsnos forma. Filme „Mujeres al Borde de un Ataque de Nervios” C. Maura, kentėdama dėl išsiskyrimo su meilužiu, padega lovą, o „La Ley del Deseo”, E. Poncelos personažui apverkiant nusižudžiusi meilužį, jam už nugaros užsidega namų altorius. Šitaip personažus su erdve suvienija bendra kančia, jų skausmas išsilieja į kažką didingesnio, galingesnio, ištvermingesnio, taip tarsi įgydamas aukštesnę prasmę. Taigi šviesa neleidžia pasilikti vienam su dvasine sumaištimi.

Taigi ispanų mene puikiai atsiskleidžia bendras šalies koloritas - ispanų visuomenė, išugdyta nuolatinės saulės šviesos, yra sukaupusi jos atsargas, kuriomis kurį laiką organizmas maitinasi net pasauliui aptemus. Tarsi iš įpročio šviesos pluoštai sąmonę pasiekia ir skausmingose situacijose, skausmo nenumarindami, bet tarsi vitaminai šiek tiek pastiprindami organizmą, negarantuodami gyvybės, bet suteikdami ryžto ir tikėjimo, paverčiančių tamsą absoliučia neįmanomybe.

Klasikinė literatūra - tai gausių, slėpiningų, neaprėpiamų ir antgamtiškai subtilių dvasinių išteklių saugykla, į kurią pasinėrus galima tyliai, būnant pačiam su savimi, o drauge įsiliejus į intymiausius kito žmogaus sielos šaltinius, pasistiprinti, prisotinti sielą giliausių pojūčių, išgryninti savo dvasinį kvėpavimą ir į pasaulį pažvelgti apšvieltus nuo sprangaus nerimo bei neužtikrintumo jausmo, sklaidžiamo intensyvaus ir monotoniško visuomeninio mechanizmo. Aukštoji literatūra atskleidžia „realybės” sąvokos netvarumą, išlaisvina nuo įvairius laikmečius kaustančių normų, suteikia galimybę atsikratyti visuomenės iškeltų autoritetų bei vertybių ir pasinerti į asmenišką, niekam kitam nepriklausantį kontaktą su akimirka, joje žėruojančia amžinybe. Šioje literatūroje atsiveriantys jutiminio pasaulio peizažai, sklidinai vaizdiniai, asociacijų, nuojautų, giluminių akimirkos išgyvenimų, sąmonės srautų, bei atsiskleidžiantis santykis su pasaulyje slypinčiais aukštesnės būties

atspindžiais atgaivina žmoguje jutiminį subtilumą; o juk būtent gelminis pojūtis veda prie tiesos branduolio, nes jis - tai skverbimasis dieviškosios tikrovės link

Aš norėčiau pakalbėti apie keletą, mano nuomone, meistriškiausių literatūros klasikų, kurie, atverdami giliausius jausminius niuansus, padeda žmogui išlaikyti dvasingumo ašį. Vienas jų - Viljamas Folkneris, kurio kūryba liepsnoja lietaus atšvaitais, subtiliomis dvasinio drastiškumo apraiškomis, alsiais švelnumo garais ir skaudžiai aižančiu žmonių susvetimėjimu. Kalbant apie Folknerio kūrybą paprastai akcentuojama socialinė tematika, kurioje nagrinėjama sunki juodaodžių vergų padėtis, visuomenės abejingumas, teisėtvarkos paviršutiniškumas, nusikaltėlių linčai. Tačiau tai tėra blausi detalė jo kūryboje. Folknerio kuriama specifinė atmosfera atskleidžia subtiliausius sielos atspalvius, personažai - nesupančioti jokių normų, neatspindi jokių tipažų, jie dažnai atrodo nuožmūs, atšiaurūs, drastiški, tačiau švyti kažkokiomis mistinėmis gelmėmis, nesuvokiamu trapumu, o jų santykiai taip pat prašoka bet kokias moralės taisykles ar loginį braižą. Kiekviename šio rašytojo romane sklendo beprotybės dvasia, neišvengiama vienatvė, skaudus atitolimas ir tai tviska gaivalingu grožiu. Folknerio kūryboje nuolatos kaitaliojami asmenys, kuriais kalbama, šitaip leidžiant įsismelkti į absoliučiai skirtingas dvasines plotmes; o vidinės audros netikėtai prasiveržia ramioje aplinkos plynėje. Turbūt įspūdingiausiame Folknerio romane „Kai aš gulėjau mirties patale“ pavaizduotas Darias - vienas ryškiausių literatūrinių personažų, kuriame susitelkęs mistiškas gamtos gaivalas ir nerealumo nuojauta jam iš kibiro semiant vandenį, prisigėrusį naktinės vėsos, geležies prieskonio ir žvaigždžių šviesos, padeda ugdyti jutiminį sodrumą ir pripildo būvį nežemiškos pojūčių kokybės.

M. Prustas - dar vienas didis literatūros meistras, gebantis išsaugoti akimirką amžinybėje, užčiuopti subtiliausių pojūčių gelmes ir atverti unikalias sielos kerteles. Jo septynių romanų cikle „Prarasto laiko beieškant“ atskleidžiama mene slypinti magija, intymus sielos ryšys su pasauliu, giluminis egzistencijos išjautimas, asociacijų ir jautimų kuriama tikrovė, jausmo įvairialypiškumas bei visuomeninio gyvenimo betikslisškumas; aukštuomenės salonuose susitelkęs pseudointelektualumas, išstumiantis tikrąjį intelektą. Prusto kūryba neabejotinai viena švelniausių ir šviesiausių, spinduliuojanti jaukumą, atidumą ir artumą žmogui. Vien gležnas, o drauge tvarus, šilumos sklindinas pagrindinio veikėjo ir jo močiutės ryšys, sugauta juos supusi skersvėjo akimirka yra šis tas nesuvokiamai jautraus, kas įsilieja į giliausias dvasines versmes.

V. Woolf - viena pačių intelektualiausių ir meistriškiausių rašytojų, kurios kūryba atskleidžia akimirką iki paties giliausio jausmo šaltinio. Ji paneria į jausmą taip giliai ir švelniai, kad pateikia jį su įstabiausiu subtilumu ir vargu, ar yra kitas rašytojas šitaip jautriai perteikiantis žmonių santykius, atveriantis jutiminę tikrovę ir išvengiantis bet kokio banalaus sentimentalumo šešėlio. Jos kūryboje, ypač romanuose „Ponia Delovėj“, „Į švyturį“ ir „Bangos“, alsuoja įspūdingiausi vaizdiniai ir asociacijos, stulbinanti poezija, egzistencijos mistika, euforiškos būties išjautimo akimirkos, miglotas dvasinės pilnatvės jausmas, negalėjimas atsistebėti būties gaivalais bei amžinoji viltis, girdanti sielą visaapimančio artumo pažadu. Šis neaprepiamas gelminis ryšys su pasauliu Švyti tokia intensyvia dieviškąja šiluma, jog, rodos, įstengia išsklaidyti žmoguje susitelkusią dvasinę darganą ir paskleisti jame palaimingos ramybės, bebaimio jaudulio garus. O prasklaidžius stingdančią mirties, amžinosios nebūties baimę, atsiranda daugiau vietos meilės spindulingumui.

Vienas žymiausių klasikų F. Dostojevskis įsiskverbia į intymiausias žmogaus sielos gelmes, palyti tą ribą, kuri pačioje dvasios gūdumoje boluoja dvelkdama nebe šio, gilesnio matmens, dieviškumo nuojauta. Jo literatūroje tvyranti sapno atmosfera, kuriama slapčiausių ir drastiškų vidinių veikėjų išgyvenimų; giluminis personažų vaizdavimas; jų liguistas, beprotybės atšvaitų prisisunkęs būvis; afekto būsena; baimės, neviltis, neišvengiama vienatvė ir nežinomybė, kelianti nesaugumo jausmą; egzistencinė krizė; dieviškumo paieškos ir nuolatiniai, įnirtingi būties apmąstymai - visa tai apskritai atskleidžia žmogaus

būties neaprėpiamą daugialypiškumą ir padeda aiškiau išvysti savo esybėje cirkuliuojančius reiškinius, įžvelgti juose besąlyginę dieviškąją globą. Net drastiškiausiuose personažuose, pavyzdžiui, vieno meistriškiausių romanų „Demonai” veikėjuose - antgamtiškų stichijų verpetų varstomame Stavrogine, ypač subtiliame, giliame ir sudėtingame Kirilove, ar komplikuotame intelektualė Ivane iš „Brolių Karamazovų”. Dostojevskis sugeba atverti pačias skaidriausias ir slėpingiausias dvasines ertmes. Todėl man jo romanai tarsi amžinosios gaivos gėrimas, padedantis sielai išsaugoti skaisčią begalinio artumo nuojautą, glūdinčią kiekvienoje esybėje ir vienijančią kiekvieną būtybę;

jie tarsi laidininkai tarp šio pasaulio ir to, tikresnio...

Taigi žmogus, skaitydamas klasikinę literatūrą, išgrynina savo sielą, užčiuopia gaivališkiausias egzistencijos gijas ir, užmegzdamas artimą ryšį su pasauliu, įgyja dvasinės stiprybės, pasitikėjimo gyvenimu, leidžiančio atsitiesti ir formuoti vertybes, suvokiant skaidriausius savo sielos poreikius. Juk žmogus, nesupratęs savęs, visa ko esminio šaltinio, negebės kurti ir visavertės visuomenės, pagrįstos meile...

TURINYS

Pratarmė	5
Marjana Rita Lunskienė	6
Aldona Širvinskienė	8
Algimantas Jasulaitis	13
Angelė Vyskupaitienė	16
Dalia Milukaitė - Buragienė	22
Edita Kurauskienė	27
Eglė Miliušytė - Brazdžiūnė	29
Eglė Sakalauskaitė - Juodeikienė	37
Elena Mackevičienė	39
Eufrozina Jurevičiūtė - Kocienė - El-Khatib	40
Giedrė Tunikaitienė	43
Ieva Emilija Rozenbergaitė	50
Jonas Tertelis	53
Juozas Mickevičius	61
Jūra Vladas Vaitkevičius	65
Jūratė Sučylaitė	71
Laimutė Januškienė	73
Laisvūnė Petkevičienė	76
Natalja Samp	80
Milda Narmontienė	83
Rasa Kizlaitienė	87
Rima Petrilevičienė	95
Rita Bijeikytė Gatautė Staršelskienė	96
Valentina Šulnienė	98

Proza

Aldona Širvinskienė	
Spalvos	100
Sidabrinis takas	101
Kelias pas močiutę	102
Ieva Emilija Rozenbergaitė	105
<i>La luz y su relacion con el arte, la cultura y la sociedad espanolas</i>	

Tos birželio purpurinės rasos

Medikų kūrybos rinkinys

Parengė

Regina Vaišvilienė
Ingrida Tomaševskienė

Redagavo

Doc. dr. Algimantas Jasulaitis

Maketavo

Ingrida Tomaševskienė

ISSUU el. leidinių platformoje paskelbta 2016 metais
Lietuvos medicinos biblioteka, kaštonų g. 7, Vilnius

LIETUVOS MEDICINOS BIBLIOTEKA
Kaštonų g. 7, Vilnius